

Phenomenological analysis of dormitory culture: Female students' experiences and perceptions of dormitory life

Afshar Kabiri , Associate Professor of Sociology, Department of Sociology, Faculty of Literature and Humanities, Urmia University (Corresponding Author) Email: a.kabiri@urmia.ac.ir

Jafar Ahmadi , PhD student in Sociology (Study of Social Issues in Iran), Center for Graduate Studies, Payame Noor University, Tehran. Email: jafarahmadi19@pnu.ac.ir

Extended abstract

Introduction and statement of the problem : Dormitory culture as a subset of university culture is a very important subject, because it directly affects the personal and social life of students. Despite the importance of this issue, higher education policymakers have not paid much attention to it in our country. For many of our young people, the student dormitory is an inappropriate substitute for a safe family environment. Having support and living with the family is an important psychological, emotional and social need in all age groups. Many studies have shown that the prevalence of emotional and mental disorders in students living in dormitories is higher than in students not living in the dormitories. Being in a dormitory, in addition to being away from one's family and former relationship network, also living in it may impose problems on a person; On the other hand, there is a possibility that the dormitory environment is a source of support for a person due to the presence of peers and the scientific atmosphere that dominates it. Despite this, dormitories often focus only on physical aspects such as providing sleeping space and basic facilities without considering the social needs of students. However, many studies have shown that students are not satisfied with the physical facilities of the dormitories. Therefore, the issue of dormitory culture for female students is more sensitive than for male students, and due to having more restrictions, it seems that living in student dormitories is associated with more harm for them. Therefore, the purpose of this research is to investigate the experiences of female students in facing the dormitory life.

Materials and methods: In this research, according to the nature of its subject, qualitative method and phenomenological approach have been used. The statistical population in this research are female students living in student dormitories in Urmia University. The statistical sample in this research was 10 people who were selected in a purposeful way from among the female students living in the dormitories of Urmia University who had at least two semesters and at most five semesters of attendance in the dormitories. Getting first-hand experiences or lived experience can only be done by interviewing people who have had this experience themselves. For this purpose, a semi-structured interview was used in this research to collect data. In the interviews, the students were asked to express their experiences of living in the dormitory. The method of data analysis in this research was done using the Colaizzi's method. The credibility of this research has

been achieved by using the components of reliability, originality, transferability, reliability and verifiability, as well as presenting the research results to the participants and recording the research process accurately. In determining the validity of the research, the strategies of confirmation of the participants, involvement of the researcher with the investigated phenomenon, evaluation and consensus of other researchers on the determined concepts and categories have been used.

Discussion of the findings and conclusions: The findings of this research show that living in student dormitories for female students comes with many challenges and opportunities. The challenges of dormitory life from the point of view of female students are: lack of privacy, irregular sleeping and waking hours, personality instability, lack of dormitory facilities, mental-psychological pressure, and studying on the sidelines. Besides these challenges, students have also mentioned the opportunities of dormitory life. Opportunities such as individual independence, personality development, gaining social life experiences, self-management of life and strengthening the spirit of cooperation were part of the most important opportunities mentioned by the students. Therefore, based on these findings, the culture of student dormitories, along with the challenges and problems they create for students, can provide opportunities and fields to improve students' ability and social life skills to lead to personal growth and Students become social.

If there is one point to be discussed as the final result of this research, it is that the dormitory culture, although within itself, brings opportunities and positive consequences; But its challenges and negative aspects are more in our country. The paradigm model of this research clearly shows this fact. However, the dormitory management in our country has been wrong from the beginning and no plan has been presented for this part of university culture. The dormitory is only a four-walled one with minimal facilities and has been prepared for students to sleep. It is not important for the university authorities what kind of relations and problems exist within these four walls. This method of management has been until today and along with other factors, it has caused the deterioration of academic culture and the reduction of the quality of universities in Iran. It is on this basis that the expression "eclipse of academic culture" is used in Iran for the situation.

Keywords: dormitory culture, university culture, challenges and opportunities, phenomenology, students

تحلیل پدیدارشناختی فرهنگ خوابگاهی: تجربیات و ادراکات دانشجویان دختر از زندگی خوابگاهی

افشار کبیری^۱، جعفر احمدی^۲

چکیده

فرهنگ خوابگاهی به عنوان زیرمجموعه‌ای از فرهنگ دانشگاهی موضوعی بسیار مهم است، چراکه به طور مستقیم بر زندگی فردی و اجتماعی دانشجویان تأثیرگذار است. به رغم اهمیت این موضوع، در کشور ما سیاست‌گذاران آموزش عالی چندان به آن نپرداخته‌اند. هدف این مقاله، بیان چالش‌ها و فرصت‌های زندگی خوابگاهی دانشجویان دختر است. این تحقیق با روش کیفی و رویکرد پدیدارشناسی صورت گرفته است. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند ۱۰ نفر از دانشجویان دختر ساکن در خوابگاه دانشگاه ارومیه که حداقل دو ترم و حداکثر پنج ترم سابقه حضور در خوابگاه را داشتند، انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته جمع‌آوری شده است. مصاحبه‌ها تا زمان اشباع ادامه یافتند و با روش کولایزی مورد تحلیل و تجزیه قرار گرفتند. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی برای دختران دانشجو همراه با چالش‌های و فرصت‌های متعددی است. چالش‌های زندگی خوابگاهی از دیدگاه دختران دانشجو عبارت‌اند از: نداشتن حریم خصوصی، بی‌نظمی در ساعت خواب و بیداری، بی‌ثباتی شخصیت، کم بودن امکانات خوابگاهی، فشار روحی- روانی و به حاشیه رفتن درس خواندن. در کنار این چالش‌ها، دانشجویان به فرصت‌های زندگی خوابگاهی هم اشاره کرده‌اند. فرصت‌هایی چون استقلال فردی، تکامل شخصیت، کسب تجربیات زندگی اجتماعی، خود مدیریت زندگی و تقویت روحیه همکاری، بخشی از مهم‌ترین فرصت‌هایی بودند که دانشجویان به آن اشاره کرده‌اند؛ بنابراین بر مبنای این یافته‌ها فرهنگ خوابگاه‌های دانشجویی در کنار چالش‌ها و مشکلاتی که برای دانشجویان ایجاد می‌کند می‌تواند فرصت‌ها و زمینه‌های ارتقای توانمندی و مهارت‌های زندگی اجتماعی دانشجویان را فراهم کند تا منجر به رشد فردی و اجتماعی دانشجویان شود.

واژگان کلیدی

فرهنگ خوابگاهی، فرهنگ دانشگاهی، چالش‌ها و فرصت‌ها، پدیدارشناسی، دانشجویان.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۰۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۷

۱. دانشیار جامعه‌شناسی گروه جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ارومیه (نویسنده مسئول)

a.kabiri@urmia.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی (بررسی مسائل اجتماعی ایران)، مرکز تحصیلات تکمیلی، دانشگاه پیام نور تهران.

Jafarahmadi19@pnu.ac.ir

مقدمه

مطالعه گروه‌های اجتماعی در جامعه‌شناسی می‌تواند به ما کمک کند تا ساختار و عملکرد این گروه‌ها را در جامعه فهمیده و روابط اجتماعی را در جامعه، بهتر درک کنیم. این مطالعات می‌توانند به ما کمک کنند تا از فرهنگ و ارزش‌های مختلفی که در گروه‌های اجتماعی وجود دارند، بیشتر آگاه شویم و با تفاوت‌ها و تعارضات بین گروه‌ها بهتر برخورد کنیم. خوابگاه‌های دانشجویی یکی از مؤثرترین و بهترین محیط‌ها برای مطالعه تجربه زیسته و رفتار فرد در گروه اجتماعی هستند.

کارکرد رسمی و آشکار نهاد دانشگاه در قالب جامعه‌امروزی این است که افراد جامعه را در کسب دانش و تفکر علمی، تخصص و مهارت سهیم سازد. «دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی ایران نیز مانند سایر مراکز آموزش عالی دنیا، دارای رسالت و وظیفه‌سنجی برای تربیت اصولی دانشجویان بر اساس نیازهای کشور هستند» (محمدی، عزیزآبادی فراهانی، عامری شهرابی و قیومی، ۱۴۰۳: ۴۶). دانشگاه به‌وسیله برنامه درسی خود با انتخاب و تحقق هدف‌های متناسبی، افراد جامعه را برای انجام وظایف و مسئولیت‌های فردی و اجتماعی یاری کرده و به این وسیله رشد فرد و توسعه جامعه را تعیین می‌نماید (رشیدی، ۱۳۸۹: ۳۹). برخلاف این دیدگاه که آموزش دانشگاهی را تنها در برنامه درسی آشکار شامل کلاس درس، کار تحقیقاتی و آزمون پایان‌ترم خلاصه می‌کند؛ باید اذعان داشت که بخشی از فرایند یادگیری دانشجویان در قالب برنامه درسی پنهان در محیط‌های غیرآموزشی از قبیل خوابگاه، رستوران، سرویس‌های ایاب و ذهاب به‌واسطه ارتباطات و تعامل دانشجویان با یکدیگر و در زندگی دانشجویی تکمیل می‌شود. با بررسی‌ها و شناسایی فرهنگ حاکم بر دانشگاه‌ها و بررسی ادراک دانشجویان از این فرهنگ می‌توان زمینه‌های تغییر در این فرهنگ را فراهم نمود که یکی از کارکردهای اصلی معاونت دانشجویی و فرهنگی در ساختار آموزش عالی ایران است. تغییر در فرهنگ دانشگاهی نیازمند سیاست‌گذاری‌های مناسب است که برای انجام سیاست‌گذاری‌های مناسب و کارآمد نیز به پژوهش و شناخت فرهنگ دانشگاهی نیاز است. درحالی‌که اگر به امر فرهنگ دانشگاهی توجه ننماییم و آن را از دیدگاه ارکان مختلف دانشگاه (اعم از دانشجویان، اساتید و...) بررسی نکنیم و شناخت لازم و کافی از فرهنگ موجود کسب ننماییم، توسعه علمی و درنهایت توسعه و پیشرفت جامعه با موانع اساسی روبرو خواهد شد (قاسمی، ۱۳۹۸: ۹۷).

مطالعات فرهنگ در دانشگاه شامل سه خرده‌فرهنگ اداری، حرفه دانشگاهی و

دانشجویی است. بسیاری از پژوهش‌هایی که در فرهنگ دانشگاهی صورت گرفته، بیشتر متمایل بر مطالعه فرهنگ استادان و مدیران دانشگاهی است و عضو فعال این عرصه، یعنی، «دانشجویان» را از نظر دور نگاه داشته است. مطالعه فرهنگ دانشگاهی دانشجویان در قالب سبک زندگی دانشجویی قابل بررسی است. چون سبک زندگی نقش مهمی در شکل‌گیری و حفظ هویت افراد و گروه‌ها ایفا می‌کند. «سبک زندگی دانشجویی نمایانگر بخشی از فرهنگ دانشگاه است که دربردارنده ارزش‌ها، هنجارها، خواسته‌ها، تمایلات و ... دانشجویان است و نقش مهمی در زندگی دانشجویان ایفا می‌کند» (ذوالفقارزاده، امیری و زارعی‌متین، ۱۴۰۱: ۱۱۶).

واضح است که درک سبک زندگی دانشجویان در خوابگاه به کسب اطلاعات بیشتر درباره ویژگی‌های اساسی کل گروه کمک می‌کند و مسائل موجود در شیوه مدیریت خوابگاه دانشجویی کنونی را آشکار می‌سازد. این امر به نوبه خود به بهبود مدل مدیریت خوابگاه‌های دانشجویی و کل مدل پرورش دانشجویان دانشگاهی کمک می‌کند (wei & Chen, 2019: 1).

خوابگاه‌های دانشجویی کشور ما، هم‌اکنون صرفاً در نقش مراکزی ظاهر می‌شوند که تنها بخش اندکی از نیازهای ساده و اولیه دانشجویان را برآورده می‌سازد؛ این درحالی است که خوابگاه‌های دانشجویی در دانشگاه‌های معتبر جهان ابزاری برای رشد دانشجویان محسوب می‌شوند و چنین دانشگاه‌هایی بر ایجاد محیطی تأکید می‌ورزند که افراد بتوانند فرصت بیشتری به یادگیری و تحقیق اختصاص دهند. امروزه دیگر خوابگاه دانشجویی را باید به‌مثابه نماد کوچکی از یک جامعه مدرن در نظر گرفت؛ جامعه‌ای که اجتماع آن را دانشجویانی تشکیل می‌دهند که نیازها و توقعاتشان با نیازهای جامعه در هم تنیده است. مدیریت چنین جامعه‌ای به برنامه‌ریزی دقیق و همه‌جانبه‌نگر نیاز دارد (نعمتی و کرمی‌پور، ۱۳۹۳: ۷۰). بودن در خوابگاه علاوه بر اینکه به معنی فاصله‌گیری از خانواده و شبکه روابط قبلی فرد و ورود در محیط جدید و وارد شدن در شبکه روابط اجتماعی جدید با هم اتاقی‌ها و هم خوابگاهی‌هاست که با احساس غربت و دل‌تنگی، فشارهای روانی ناشی از هم‌اتاقی‌های جدید همراه است، لذا زندگی در محیط جدید ممکن است مشکلاتی را بر فرد تحمیل کند؛ از سویی دیگر، این امکان وجود دارد که محیط خوابگاه به دلیل حضور افراد همسان و جو علمی حاکم بر آن، برای فرد یک منبع حمایتی و منشأ شکل‌گیری سرمایه اجتماعی باشد. اکثر دانشجویان برای اولین بار دوری از خانواده و زندگی در محیطی خوابگاه را تجربه می‌کنند. محیطی که در آن افراد با گرایش‌های فکری، قومی، مذهبی و شخصیتی در کنار هم زندگی می‌کنند؛

زندگی در چنین محیطی نیاز به مهارت‌های ارتباطی بالا و پذیرش تفاوت‌های فردی و فرهنگی دارد. مشخصاً همه دانشجویان از مهارت‌های کافی برای تعامل با سایر دانشجویان برخوردار نیستند و ممکن است در ارتباطات خود دچار چالش‌ها و مشکلات فراوانی شوند. باوجوداین، خوابگاه‌ها اغلب بدون توجه به نیازهای اجتماعی و فرهنگی دانشجویان تنها بر جنبه‌های فیزیکی و نیازهای زیستی مانند تأمین فضای خواب و امکانات اولیه و غذا تمرکز دارند. هرچند بسیاری از مطالعات (نگاه کنید به رخشنده رو، رشید و ش و لکوریج (۱۳۹۹)، گودرزی، قاسم‌پور و اعتمادی فر (۱۳۹۸)، رحمتی، زراعت حرفه، علیپور و کار بخش زاده (۱۳۹۸) و سید حسن سراج زاده و کریم حبیب‌پور (۱۳۹۷)، نشان داده که دانشجویان از وضعیت امکانات فیزیکی خوابگاه‌ها هم رضایت ندارند.

بنابراین، گذر از فضای عاطفی و غیررسمی خانواده به محیط رسمی و تجربه محیط متفاوت‌تر از خانواده در خوابگاه به تهدید سلامت روان دانشجویان، ضعف تعاملات اجتماعی و تأثیرات منفی بر تجربه زندگی دانشجویی و عملکرد تحصیلی آن‌ها منجر می‌شود. علاوه بر این تجربه زندگی خوابگاهی برای دانشجویان دختر، نسبت به دانشجویان پسر با توجه به بافت اجتماعی و فرهنگی جامعه ما از حساسیت بیشتری برخوردار است و به واسطه داشتن محدودیت‌های بیشتر به نظر می‌رسد که زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی برای آن‌ها جلوه و تجربه متفاوت‌تری داشته باشد. بر این اساس، هدف این پژوهش بررسی تجارب زیسته دانشجویان دختر در مواجهه با زندگی خوابگاهی است. بی‌توجهی به این حوزه مهم از فرهنگ دانشگاهی و عدم شناسایی چالش‌ها و مشکلات زندگی دانشجویی در ارتباط با آن از سوی مدیران دانشگاه، باعث تأثیرات منفی بر زندگی فردی و اجتماعی دانشجویان خواهد شد؛ لذا ضرورت سیاست‌گذاری و تدوین برنامه‌های راهبردی را از سوی مسئولان دانشگاه می‌طلبید. چراکه اجرای برنامه‌های راهبردی در آموزش عالی سبب کاهش چالش‌های فرهنگ خوابگاهی و زندگی اجتماعی دانشجویان خواهد شد.

سؤالات اصلی پژوهش

۱. دانشجویان دختر چگونه تجربه زندگی در خوابگاه را توصیف می‌کنند؟
۲. مهم‌ترین چالش‌ها و مشکلاتی که دانشجویان دختر در خوابگاه با آن‌ها مواجه هستند، چیست؟
۳. مهم‌ترین فرصت‌های زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی برای دختران دانشجو چیست؟

ملاحظات مفهومی و نظری

فرهنگ خوابگاهی زیرمجموعه‌ای از فرهنگ دانشگاهی بوده و شامل سبک زندگی دانشجویی است. سبک زندگی در مطالعات فرهنگی به مجموعه رفتارها و الگوهای کنش هر فرد گفته می‌شود که معطوف به ابعاد هنجاری، رفتاری و معنایی زندگی اجتماعی او باشد و نشان‌دهنده کم و کیف نظام باورها و ارزش‌های هر فرد و جامعه است. سبک زندگی نه تنها بازتاب‌دهنده نوع شخصیتی است که یک فرد دارد، بلکه مکانیزم مهمی برای شکل‌گیری گروه‌ها نیز به شمار می‌رود. (Wei & Chen, 2019:1). زندگی دانشجویی می‌تواند همچون یک زمینه محیطی، اجتماعی و فرهنگی پدیدآورنده برنامه درسی پنهان تلقی شود. زندگی دانشجویی در فضای حاکم بر دانشگاه‌ها منجر به مجموعه آموخته‌ها و تجربیاتی در دانشجویان می‌شود که دانشجویان در روابطشان با سایر دانشجویان و در فضایی غیررسمی و در زندگی خوابگاهی کسب می‌کنند (محمدی، ۱۴۰۱: ۳۸).

در این تحقیق منظور از سبک زندگی دانشجویی، شیوه‌های رفتاری دانشجویان ساکن در خوابگاه است. چون سبک زندگی دانشجویی به‌طور عام شامل دانشجویانی که خارج از خوابگاه زندگی می‌کنند، هم است. «وجه ممیزه این سبک از زندگی را می‌توان در مؤلفه‌های متعددی جستجو کرد. شکل زندگی دانشجویان خوابگاه به‌صورت گروه‌های جوانان غالباً هم سن و سال، شکل اتاق‌ها، اجبار به زندگی گروهی، شیوه‌های مشابه غذا خوردن، شیوه‌های خاص مطالعه، تغییرات در حوزه‌های خصوصی و عمومی، شیوه‌های دوست‌گزینی خاص خود، شیوه‌های مصرف و به‌ویژه مصرف مواد مخدر، سیگار، مشروبات و بسیاری موارد دیگر وجود دارد که می‌تواند بر روی همدیگر زندگی خوابگاهی دانشجویان و یا به معنای موردنظر ما سبک زندگی دانشجویی ساکن در خوابگاه را نشان دهد» (پروین، ۱۳۹۵: ۳۱۷)؛ بنابراین، زندگی خوابگاهی تأثیر منحصر به فردی بر سبک زندگی دانشجویان دارد. زندگی در خوابگاه، دانشجویان را از نظر اجتماعی و رفتاری متفاوت می‌کند. زندگی شبانه‌روزی یا خوابگاهی ترکیبی از زمینه‌های فرهنگی مختلف است، در زندگی خوابگاهی دانشجویان می‌آموزند که با افراد با زمینه‌های فرهنگی متفاوت زندگی کنند (Ifikhar & Ajmal, 2015:512). جان بک^۱ کی از نظریه‌پردازان خوابگاه است که به نام‌گذاری خوابگاه با این عبارت - جای خواب - انتقاد می‌کند. او می‌گوید «استفاده از اتاق خواب نمی‌تواند به سادگی از

طریق یک نام تعریف شود؛ یک دانشجو ممکن است بخواهد در اتاق خود بازی کند، با کسی ملاقات کند، درباره دین خود صحبت کند، به بتهون گوش دهد یا کتابخانه شخصی خود را داشته باشد. از نظر او، یک معمار نمی‌تواند برای تمام این فعالیت‌ها در یک مکان برنامه‌ریزی کند، اما شخصیت خوابگاه باید فضازمانی و انرژی لازم برای این فعالیت‌ها را فراهم کند» (Baha'addini Ardakani & Helmi, 2019:72)؛ بنابراین خوابگاه‌ها نباید تنها مکان‌های قابل قبولی برای خواب باشند، بلکه باید فرصت‌های مناسبی برای رشد فردی، اجتماعی و آموزشی دانشجویان فراهم کنند. درواقع، فرهنگ خوابگاه‌های دانشگاهی به‌عنوان ادامه و مکمل کلاس‌های دانشگاهی و جنبه بسیار مهمی در ساختار فرهنگ دانشگاهی به شمار می‌رود.

فرهنگ خوابگاهی جزئی مهم از فرهنگ دانشگاهی است که به‌طور مشترک توسط دانشجویان از طریق تجربه‌های یادگیری و زندگی اجتماعی شکل می‌گیرد. هسته اصلی آن ارزش‌های دانشجویان است که از طریق فعالیت‌ها و اشکال مادی که می‌توانند نظام ارزشی را منتقل کنند، به‌صورت یک جو معنوی نمایان می‌شود. فرهنگ خوابگاه‌های دانشجویی مجموعه‌ای از سیستم خوابگاه، روحیه خوابگاهی، فعالیت‌های فرهنگی و محیط فرهنگی است و به‌عنوان یک فرهنگ خاص در محیط دانشگاهی شناخته می‌شود. خوابگاه دانشجویی فضای اصلی تحصیل، زندگی و تبادل نظر دانشجویان است و همچنین مکان مهمی برای رشد سالم دانشجویان به شمار می‌آید. دانشجویان به‌مدت طولانی در کنار هم زندگی می‌کنند و به‌تدریج زیر فرهنگی خاص خود را به نام فرهنگ خوابگاه دانشجویی شکل می‌دهند. این فرهنگ نقش مهم و غیرقابل‌انکاری در رشد دانشجویان، شکل‌گیری شخصیت و استقرار ارزش‌ها، رفتارها و روابط آن‌ها دارد. تقویت ساخت فرهنگ خوابگاه‌های دانشجویی و بهبود کیفیت کلی دانشجویان، الزامات هدفمند توسعه آموزش مدرن است (Wu, 2016: 7) خوابگاه بایستی انعکاسی از فرهنگ دانشگاه و گسترش فرهنگ خانوادگی و غنای فرهنگ اجتماعی باشد. خوابگاه برای دانشجویان دانشگاه، نخستین جامعه، دومین خانواده و سومین کلاس است، زیرا خوابگاه‌ها مکان‌های اصلی یادگیری، زندگی، استراحت، سرگرمی و ارتباط آن‌ها هستند. (Gao & song, 2017:69) (Batara & Orpia, 2022: 7).

پیشینه پژوهش

مرور تحقیقات قبلی نشان می‌دهد که تا به امروز در کشور ما مسئله زندگی خوابگاهی

با عنوان فرهنگ خوابگاهی مطالعه نشده است؛ اما در سایر کشورها - به ویژه کشورهای آسیای شرقی - مطالعه فرهنگ خوابگاهی بسیار رایج است.

سیدحسن سراجزاده و کریم حبیبپور (۱۳۹۷) کیفیت زندگی خوابگاهی دانشجویان دختر دانشگاه‌های دولتی را به روش پیمایشی بررسی کرده‌اند. یافته‌های آن‌ها حاکی از آن بوده که دانشجویان از بعد رفاهی و بعد فرهنگی از فعالیت‌ها و برنامه‌های فرهنگی در خوابگاه راضی نیستند و روی هم رفته رضایت دانشجویان از کیفیت ذهنی زندگی خوابگاهی، چه در شکل شهودی و چه در شکل منطقی آن، پایین بوده است. نتایج به دست آمده در این تحقیق نشان می‌دهد که کیفیت زندگی عینی در سطح خوابگاه‌های دانشجویی دختران پایین بوده و این به نوبه خود بر کیفیت ذهنی آن‌ها نیز تأثیرگذار است.

نجمه گودرزی، قاسم‌پور و اعتمادی فر (۱۳۹۸) چالش‌های زندگی خوابگاهی دانشجویان دختر را با روش کیفی بررسی کرده‌اند. سبک زندگی خوابگاهی برای دختران مختصات و قوانین مشخصی دارد که سیاست‌های دانشگاه در آن دخیل هستند. تحلیل نتایج حاکی از زوال حریم خصوصی، تنگنای فراغت، فقدان عاملیت انتخاب و بازتولید نقش‌های جنسیتی اشاره کرد.

عباس رحمتی، زراعت حرفه، علی‌پور و کاربخش زاده (۱۳۹۸) تجارب دانشجویان دختر از سکونت در خوابگاه‌های دانشجویی را با روش کیفی بررسی کرده‌اند. نتایج تحقیق آن‌ها حاکی از این است که سکونت در خوابگاه برای دانشجویان دختر، فرصت‌ها و مشکلات متعددی به همراه دارد. استقلال، افزایش صبر و توان تحمل مشکلات، یادگیری مدیریت مالی، تقویت روحیه قدرشناسی نسبت به خانواده، آشنایی با فرهنگ‌ها و آداب و رسوم مختلف، یادگیری و تقویت مهارت‌های مختلف، افزایش نظم و مسئولیت‌پذیری و تقویت بعد معنوی و عمل به باورهای دینی از مهم‌ترین فرصت‌هایی بودند که سکونت در خوابگاه برای دانشجویان به ارمغان آورده بود. در کنار این فرصت‌ها، احساس غربت و دل‌تنگی، فشارهای روانی ناشی از هم‌اتاق شدن با افراد نامناسب، کیفیت پایین غذای سلف، کاهش کیفیت درس خواندن و به هم خوردن نظم خواب از برجسته‌ترین مشکلاتی بودند که دانشجویان به آن اشاره کردند. حسین قدرتی و فاطمه مقصودزاده (۱۳۹۸) به بررسی تجربه زندگی خوابگاهی در میان دانشجویان دختر با تأکید بر مشکلات آن‌ها پرداخته‌اند. پژوهش آن‌ها به روش کیفی و نظریه زمینه‌ای انجام شده است. مطابق یافته‌های پژوهش مقوله‌های هنجارهای کنترلی خانواده، محدودیت‌های محیطی، عدم استقلال و نداشتن آزادی

عمل، تناقض سنت‌ها با ارزش‌های جامعه امروزی، تضاد عقاید با اعضای خانواده به‌عنوان نمونه‌ای از مشکلات خوابگاهی شناخته شده است؛ که نشان می‌دهد سبک زندگی خوابگاهی پیامدهای مثبتی در ابعاد فردی برای دانشجویان دختر مانند افزایش استقلال فردی به همراه داشته است.

قهرمان رخشنده‌رو، رشید وش و لکوریج (۱۳۹۹) کارکرد نامناسب آشکار و پنهان و تهدیدهای زندگی خوابگاهی دانشجویان پسر در دانشگاه فرهنگیان را به روش توصیفی-مردم‌نگاری بررسی کرده‌اند. بر اساس نتایج این پژوهش، مهم‌ترین تهدیدهای زندگی خوابگاهی عبارت‌اند از: عدم تعامل و ناسازگاری، عدم درک متقابل، بروز تنش و درگیری، فقدان حریم خصوصی، نقض حقوق جمعی، عدم تهیه و ارائه غذای باکیفیت، بروز اختلالات گوارشی، بروز مشکلات بهداشتی، خروج از فضای تحت کنترل خانواده، اختلال در برنامه خواب، بروز مشکلات جسمانی، بروز مشکلات عاطفی، کسالت روحی ناشی از ویرگدی مزمن، اثرپذیری منفی از تفکرات منفی دیگران، فرهنگ‌پذیری نامناسب، بی‌سامانی اوقات فراغت، کاهش مشارکت و فعالیت‌های مذهبی، جزو کارکردهای نامناسب خوابگاه شناسایی شدند.

سمیه عباسپور، عباسی اسفنجیر و رحمانی فیروزجاء (۱۴۰۰) تحلیلی بر سبک زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی دانشگاه صنعتی خواجه نصیر انجام داده‌اند. این تحقیق در پی توصیف و تبیین بررسی رابطه بین سبک زندگی و زندگی خوابگاهی می‌باشد؛ که نتیجه‌گیری می‌شود خوابگاه دانشجویی مکانی است برای یادگیری دانشجویان خوابگاهی و هرگونه شناخت بیشتر در این مورد می‌تواند از هرگونه آسیب جلوگیری کند.

محمود محمدی (۱۴۰۱) به واکاوی تجربیات زیسته دانشجویان از زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان البرز به روش کیفی پدیدارشناسی پرداخته است. بررسی تجارب زیسته دانشجویان در این تحقیق نشان می‌دهد که زندگی دانشجویی نوعی سبک زندگی است که مشکلات و محدودیت‌های خاص خود را دارد و این سبک زندگی دانشجویی پیامدهای یادگیری اجتماعی و فردی مهمی بر دانشجویان دارد.

امین افتخار^۱ و آسیر اجمال^۲ در تحقیقی به بررسی تأثیر زندگی خوابگاهی بر رفتار و شخصیت دانشجویان پاکستانی با استفاده از نظریه زمینه‌ای پرداخته‌اند. نتایج

1. Amina Iftikhar

2. Asir Ajmal

تحقیق آن‌ها نشان داد که خوابگاه‌ها در فرایند آموزشی دانشجویان پاکستانی اهمیت زیادی دارند. زندگی خوابگاهی دایره اجتماعی دانشجویان خوابگاه را گسترش می‌دهد، زیرا خوابگاه ترکیبی از گروه‌های اجتماعی چند فرهنگی است. ویژگی‌های شخصیتی مرتبط با دانشجویان خوابگاه به گونه‌ای است که آن‌ها در بسیاری از زمینه‌های زندگی دارای اعتماد به نفس بالا، وقت‌شناس، اجتماعی، واقع‌بین، سازش‌کار، مسئولیت‌پذیر و تیزبین هستند.

گائو^۱ و سونگ^۲ (۲۰۱۷) در تحقیقی به مطالعه آموزش عقیدتی و سیاسی دانشجویان بر اساس فرهنگ‌سازی خوابگاهی، فرهنگ خوابگاهی را از جنبه آموزش‌های عقیدتی و سیاسی در دانشگاه‌های چین بررسی کرده است. در این پژوهش آن‌ها به این نتیجه می‌رسند که در دانشگاه‌های چین، خوابگاه‌ها به مکان مهمی برای تعامل دانشجو تبدیل شده‌اند و از این طریق فرهنگ خوابگاه را شکل می‌دهند و بر رشد فکری و روانی دانشجویان در عین عادی‌سازی و هدایت رفتارهای آن‌ها تأثیر می‌گذارد. همچنین آن‌ها به این نتیجه می‌رسند که ارتقای آموزش عقیدتی و سیاسی دانشجویان از طریق تقویت فرهنگ ساخت خوابگاه دانشگاهی به عنوان روشی جدید برای این کار پدید آمده است. الگاکانینا^۳، فدوتوا^۴ و بولواکوا^۵ (۲۰۱۸) در تحقیقی به بررسی پویایی نظرات دانشجویان در مورد مشکلات خوابگاه با رویکرد جامعه‌شناختی پرداخته است. در این پژوهش پویایی نظرات دانشجویان در مورد این موضوعات بر اساس جامعه‌شناختی انجام شده در خوابگاه‌های مؤسسه دانشگاه پلی تکنیک ملی تحقیقاتی پرم در سال ۱۹۹۳ و در سال ۲۰۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نویسندگان تغییرات در ارزیابی زندگی دانشجویان در خوابگاه‌های دانشگاه را از طریق شاخص‌هایی مانند مشکلات کلیدی در خوابگاه و اقدامات اولویت‌دار برای بهبود شرایط زندگی نشان می‌دهند. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که حادثه‌ترین مشکلات در خوابگاه‌های دانشجویی تأمین گرما، ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های زیاد و کنترل بیش از حد سخت بر روی ساعت است. علاوه بر این، مشکلاتی چون بهداشت نامناسب و ازدحام جمعیت برای دانشجویان کاملاً مشهود است. برای یک ربع قرن از سال ۱۹۹۳ تا ۲۰۱۶، مشکلاتی چون تأمین آب، نقض نظم عمومی توسط افراد خارجی، کمبود اوقات فراغت، مستی

و نبود شرایط برای آمادگی برای کلاس‌ها اهمیت خود را در زندگی خوابگاهی از دست داده است. در همین مدت، سهم افراد ناراضی از شرایط بهداشتی و بهداشتی به نصف کاهش یافت، اما هنوز هم مشکل تأمین گرما ضروری است.

چانفانگ لی^۱ (۲۰۱۹) در تحقیقی با عنوان «شناخت و اندیشه‌هایی در مورد ساخت و مدیریت فرهنگ خوابگاه دانشجویان دانشگاه» پس از بررسی ابعاد فرهنگ خوابگاهی در چین به این نتیجه می‌رسد که تقویت فرهنگ ساخت و مدیریت خوابگاه دانشجویان یک نیاز مبرم برای تربیت استعداد های باکیفیت است. در حال حاضر، کالج‌ها و دانشگاه‌ها باید به بررسی ساخت و مدیریت فرهنگ خوابگاه‌های دانشجویی، بررسی قوانین اساسی آن و بررسی مشکلات اصلی در مدیریت خوابگاه‌های دانشجویان ادامه دهند تا سطح مدیریت خوابگاه‌ها ارتقا یابد.

راحل^۲ و شاو^۳ (۲۰۲۲) نگرانی‌های مشترک ابراز شده توسط دانشجویان در طول کرونا را برجسته می‌کنند و چالش‌های پیش‌رو را روشن می‌کنند که می‌تواند سیاست‌ها و برنامه‌های آینده با هدف حمایت از دانشجویان در زندگی خوابگاهی دانشگاه را مشخص کند. علاوه بر این، آن‌ها به این نتیجه می‌رسند که تعریف نیازهای اساسی برای آموزش عالی، از جمله غذا، مسکن، سلامت روان و بهداشت، نقش اساسی در شکل‌دهی به تجربیات دانشجویان ساکن در خوابگاه دارد.

دیلا را بدیر^۴ و چاگری امام اوغلو^۵ (۲۰۲۳) پژوهشی را با عنوان «ارتباط بین رضایت از خوابگاه و تفاوت‌های مربوط به تراکم اجتماعی و مکان‌های اتاق» به روش پیمایشی انجام داده‌اند. نتایج این تحقیق نشان داد که سطح رضایت خوابگاه با کاهش تراکم اتاق افزایش می‌یابد، طراحی راهروی خوشه‌ای بر خلاف طراحی راهروی طولی و دورتر بودن نسبت به فضاهای اشتراکی نزدیک‌تر است؛ به عبارت دیگر، تراکم بیشتر و نزدیکی اتاق‌ها به فضاهای مشترک، باعث افزایش ازدحام و کاهش حریم خصوصی می‌شود. اگرچه دانشجویان دختر از خوابگاه‌های خود رضایت کمتری داشتند، اما به نظر می‌رسید در مقایسه با مردان از روابط اجتماعی خود رضایت بیشتری داشته باشند. پیشنهاد پژوهشی درباره زندگی خوابگاهی دانشجویان دختر را می‌توان از دو منظر روشی و نظری جمع‌بندی کرد: اولاً تا به امروز در کشور ما مسئله زندگی خوابگاهی با

1. Chunfang Li
2. Danny Rahal
3. Stacy Shaw
4. DilaraBeder
5. ÇağrıImamoğlu

عنوان فرهنگ خوابگاهی مطالعه نشده است؛ اما در سایر کشورها - به ویژه کشورهای آسیای شرقی - مطالعه فرهنگ خوابگاهی بسیار رایج است.

ثانیاً بسیاری از مطالعات انجام شده داخلی و خارجی در مورد زندگی خوابگاهی فاقد یک رویکرد نظری یا چارچوب مفهومی مشخصی هستند بنابراین این پژوهش با مفهوم سازی فرهنگ خوابگاهی مسیر جدیدی در حوزه مطالعات جامعه شناختی زندگی دانشجویی و فرهنگ خوابگاهی را بازگشایی نموده است.

ثالثاً اکثر تحقیقات خارجی و داخلی از منظر آسیب شناختی زندگی خوابگاهی و خوابگاه دانشجویی را بررسی نموده است که این پژوهش با رویکرد جامع فرهنگی، اجتماعی و رفاهی و همچنین به ابعاد فرصت ها و چالش های زندگی خوابگاهی در قالب فرهنگ خوابگاهی پرداخته است.

روش پژوهش

در این پژوهش با توجه به ماهیت موضوع آن، از روش کیفی و رویکرد پدیدارشناسی استفاده شده است. یک مطالعه پدیدارشناختی به توصیف معنای تجربیات زندگی شده چند فرد از یک مفهوم یا پدیده می پردازد (Marjan, 2018: 27). هدف پژوهشگر در تحقیق پدیدارشناسی این است که به اندازه کافی پدیده را دقیق توصیف کند و از هرگونه پیش داوری خودداری کند، اما باید به واقعیت ها وفادار بمانند (Groenewald, 2004: 5). بنابراین پژوهش پدیدارشناسی با سایر روش های پژوهش کیفی تفاوت دارد؛ زیرا تلاش می کند تا ماهیت یک پدیده را از دیدگاه شرکت کنندگانی که آن را تجربه کرده اند، درک کند (یداللهی زاده و قائمی نیک، ۱۴۰۲: ۱۹۸).

جامعه آماری در این پژوهش دانشجویان دختر ساکن خوابگاه های دانشجویی در دانشگاه ارومیه هستند. از آنجا که «مطالعات پدیدارشناختی از نمونه های همگن و هدفمند استفاده می کنند. آن ها افرادی را انتخاب می کنند که بتوانند یک دیدگاه معنادار درباره پدیده ای که مورد نظر است ارائه دهند و تجربه زندگی مشترکی را به اشتراک بگذارند (Jarvinen & Mik-Meyer, 2020: 91)؛ بنابراین نمونه آماری در این تحقیق تعداد ۱۰ نفر بوده که به روش هدفمند و از بین دانشجویان دختر ساکن در خوابگاه های دانشگاه ارومیه که حداقل دو ترم و حداکثر پنج ترم سابقه حضور در خوابگاه را داشتند، انتخاب شدند. البته این تعداد نمونه نیز بر اساس اصل اشباع نظری تعیین شدند؛ یعنی جمع آوری داده ها تا زمانی که پاسخ های دانشجویان از تجربه زندگی دانشجویی به تکرار

نرسیده بود، ادامه پیدا کرد. دریافت تجربه‌های دست‌اول یا تجربه زیسته تنها از طریق مصاحبه با افرادی صورت می‌گیرد که خود این تجربه را داشته‌اند (عسکری دستجردی و ربانی خوراسگانی، ۱۴۰۲: ۵۱). بدین منظور در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شده است. در مصاحبه‌ها از دانشجویان خواسته شد تا تجربیات خود را از زندگی در خوابگاه را بیان کنند. البته مصاحبه با این سؤال کلی شروع می‌شد و سپس از چالش‌ها و فرصت‌های زندگی در خوابگاه از مشارکت‌کنندگان پرسیده شده است. مدت مصاحبه‌ها بین ۳۰ تا ۴۵ دقیقه بوده است که با اطلاع و آگاهی مصاحبه‌شوندگان با گوشی موبایل ضبط شنیداری شده و بعداً فایل صوتی پیاده‌سازی و تبدیل به متن شده‌اند. برای آنکه مصاحبه روند مشخصی را طی کند از دانشجویان سه سؤال کلی زیر پرسیده شد: فهم و درک شما از تجربه زندگی دانشجویی در خوابگاه‌های دانشجویی چگونه است؟ زندگی در خوابگاه دانشجویی چه فرصت‌ها و مزایایی برای شما داشته است؟ زندگی در خوابگاه دانشجویی چه چالش‌ها و مشکلاتی را برای شما به همراه داشته است؟

روش تحلیل داده‌ها در این پژوهش با استفاده از روش کولایزی انجام شد بدین‌صورت که در اولین گام تمام مصاحبه‌های پیاده شده از قبل، به‌دقت خوانده شد تا فهم و درک تجربیات دانشجویان از زندگی خوابگاهی به دست آید. در دومین گام تمام کلمات و جملاتی که در ارتباط با پدیده موردنظر بودند استخراج و کدگذاری شد. در گام سوم، با خواندن مجدد داده‌ها و دسته‌بندی آن‌ها، مقولات (جوهر یا درون‌مایه‌ها) به دست آمد. در مرحله چهارم پژوهشگر سعی می‌کند روابط بین مقولات و جملات مربوط به آن‌ها را و همچنین ارتباط بین مقولات را بیابد و توصیف جامعی از پدیده به دست آورد. در مرحله پنجم، نتایج برای توصیف جامع از پدیده تحت مطالعه به هم پیوند داده می‌شود و دسته‌های کلی‌تری به وجود آمدند. مرحله ششم تقلیل‌سازی از یافته‌ها صورت پذیرفت؛ به‌طوری‌که توصیفات زائد، غیرقابل کاربرد و اغراق‌شده از ساختار کلی داده‌ها حذف گردید و در مرحله هفتم باهدف تأیید یافته‌های پژوهش، با استفاده از روش بازبینی اعضا انجام گرفت.

اعتبار این پژوهش با استفاده از مؤلفه‌های پیشنهادشده توسط لینکلن و گوبا^۱

(۱۹۸۵) عبارت‌اند از اطمینان‌پذیری^۱، اصالت^۲، انتقادپذیری^۳، اتکاپذیری^۴ و تأییدپذیری^۵ (کرسول، ۱۳۹۴: ۹۲) و همچنین ارائه نتایج پژوهش به مشارکت‌کنندگان و ثبت دقیق فرایند پژوهش حاصل شده است. در تعیین روایی تحقیق هم از راهبردهای تأیید مشارکت‌کنندگان، درگیر بودن محقق با پدیده موردبررسی، ارزیابی و اجماع سایر پژوهشگران بر سر مفاهیم و مقولات تعیین‌شده، استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

ازآنجاکه این پژوهش به دنبال یافتن ادراک و تجربه دانشجویان از چالش‌ها و فرصت‌های فرهنگ خوابگاه‌های دانشجویی در بین دانشجویان دختر ساکن خوابگاه بوده است؛ پس از جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه با دانشجویان، داده‌ها به متن‌های نوشتاری تبدیل شد و سپس اقدام به کدگذاری متن‌ها شده است. متن مصاحبه‌ها ابتدا در قالب کدگذاری اولیه کدگذاری شده و سپس کدهای اولیه در قالب جوهر اصلی تجارب کدگذاری شده و درنهایت درون‌مایه‌های اصلی در دوطبقه کلی چالش‌ها و فرصت‌ها کدگذاری شده‌اند. جدول زیر (شماره ۱) ماحصل این کدگذاری بوده است. در ادامه هر کدام از این کدها مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

جدول ۱. کدگذاری داده‌ها

مقولات اصلی	درون‌مایه اصلی (جوهر تجارب)	کدهای اولیه
چالش‌ها و مشکلات	نداشتن حریم خصوصی	فضای کم اتاق‌ها و تعداد زیاد دانشجویان محدود شدن حریم خصوصی - هیچ مکانی متعلق به خودت نیست - لحظات شخصی اداری - دیده شدن توسط دیگران در هر کار و هر لحظه - پنهان کردن احساسات درونی - زندگی در آکواریم - نمی‌توانی با خودت خلوت کنی - محروم بودن از آرامش - محدود بودن در ورود و خروج به خوابگاه.
	بی‌نظمی در ساعت خواب و بیداری	الگوهای نامنظم خواب - سروصدای زیاد در موقع خواب و استراحت - زمان امتحانات بعضی‌ها تا صبح - نبود برنامه خواب مشخص و منظم - ناهماهنگی در خواب و بیداری اعضای اتاق - به هم خوردن ساعت خواب و بیداری

مقولات اصلی	درون مایه اصلی (جوهر تجارب)	کدهای اولیه
چالش ها و مشکلات	بی ثباتی شخصیتی	مواجه شدن با شخصیت های متفاوت و متنوع - اجبار در تعامل با افراد مختلف - تغییرات شخصیتی - مشکل کنار آمدن با خصوصیات شخصیتی متفاوت - تفاوت های فردی متعدد - تأثیر پذیری از رفتار و شخصیت دیگران - سرکوب احساسات فردی به خاطر دیگران - کنار آمدن با افرادی که شخصیت های متمایزی دارند - فشارهای روانی دوری از خانواده
	کمبود امکانات خوابگاهی	ضعف بهداشت و نظافت - نبود سالن مطالعه - کم بودن فضاهای عمومی و شلوغ - فضای کم اتاق ها و تعداد زیاد دانشجویان - نبود امکانات رفاهی - نبود امکانات برای گذران اوقات فراغت در خوابگاه - کیفیت بد غذاهای خوابگاه - کم بود امکانات پخت و پز در خوابگاه - فقدان نور کافی در اتاق ها برای مطالعه.
	فشارهای روحی و روانی	دوری از خانواده - وابستگی به خانواده - تحمل افراد ناخوشایند در اتاق - درخواست پول از خانواده برای مخارج -
	به حاشیه رفتن مطالعه و درس خواندن	فقدان شرایط مناسب برای مطالعه - وجود سروصدای زیاد و نبود تمرکز برای مطالعه کردن - عدم تمایل دانشجویان به مطالعه و درس خواندن - ضعف انگیزه برای درس خواندن - مطالعه در شرایط سخت
	استقلال فردی	آزاد شدن از قیدوبندهای خانوادگی و اجتماعی - بهره مند شدن از حس مستقل شدن - مدیریت زمان خود - انجام امورات زندگی بدون وابستگی به خانواده - افزایش حس اعتماد به نفس - کم شدن وابستگی به خانواده
فرصت ها و مزیت ها	تکامل شخصیت	گسترده شدن شبکه روابط اجتماعی - ارتباط با افراد جدید - یادگیری تعامل با افراد متفاوت - تمرین کنترل خشم - کسب مهارت های زندگی از دیگران - یادگیری تحمل دیگری - نقدپذیری از دیدگاه های متفاوت.
	کسب تجارب زندگی اجتماعی	آشنایی با فرهنگ ها و آداب و رسوم متفاوت - تجربه تفاوت های فرهنگی - آشنایی با زبان های دیگر - درک تفاوت های فرهنگی - زندگی با همسالان - آشنایی با عقاید و افکار متفاوت - پیدا کردن دوستان جدید.
	خود مدیریت زندگی	دانشجو یاد می گیرد زندگی خود را مدیریت کند - برای امورات دانشجویی مدیریت داشته باشد - یادگیری مدیریت امورات مالی - مدیریت زمان در خوابگاه - یادگیری نظم دادن به زندگی خوابگاهی - مدیریت اوقات فراغت
	تقویت روحیه همکاری	زندگی در یک اتاق با چند نفر نیازمند همکاری و هماهنگی است. تقسیم وظایف در خوابگاه بین اعضا - سهیم شدن اعضا در امورات پخت و پز - هماهنگی و همراهی در بیرون رفتن، خرید کردن، تفریح و سرگرمی

الف) چالش‌ها و محدودیت‌های زندگی خوابگاهی

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که دانشجویانی که در خوابگاه‌های دانشجویی زندگی می‌کنند با چالش‌ها و مشکلات متفاوت و متعددی روبرو هستند که این مشکلات در کدگذاری حول مضامینی چون نداشتن حریم خصوصی، بی‌نظمی در ساعت خواب و بیداری، بی‌ثباتی شخصیتی، کمبود امکانات خوابگاهی و به حاشیه رفتن درس خواندن قرار گرفته‌اند. اکنون هرکدام از این موارد بررسی و تحلیل می‌شود.

نداشتن حریم خصوصی: یکی از چالش‌های زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی که اغلب دانشجویان مشارکت‌کننده در این پژوهش به آن اشاره داشته‌اند و جزو تجارب مشترک آن‌ها بوده است، نداشتن حریم خصوصی است. در اتاق‌های خوابگاه معمولاً ۳ یا ۴ دانشجو اسکان داده می‌شوند. در چنین مکانی حریم خصوصی وجود ندارد یا اگر هم باشد، بسیار محدود است. این مسئله به‌ویژه برای افراد درون‌گرا بسیار سخت و طاقت‌فرساست.

مشارکت‌کننده شماره ۳ در این خصوص می‌گوید: «اوایل زندگی در خوابگاه برایم تجربه جالبی بود، اما الان ازش متنفرم. هیچ‌جا متعلق به خودت نیست و شخصی‌ترین لحظات زندگی هم دیگه شخصی نیستند، موقع مسواک زدن، لباس عوض کردن، آشپزی کردن و حتی گریه کردن. همیشه حداقل یه نفر حضور دارد انگار توی آکواریوم یا صفحه تلویزیون داری زندگی می‌کنی».

مشارکت‌کننده شماره ۲ این مسئله را به شکل دیگری توضیح می‌دهد، او می‌گوید: «در خوابگاه هیچ حریمی برای افراد وجود ندارد، مرزبندی مشخص بین حریم خصوصی و عمومی نیست. اینجا هرچه هست عمومی است، حتی حس و حالت هم باید عمومی باشد. افراد با توجه به حال آنی خودشان تصمیم می‌گیرند که صمیمی و نزدیک باشند یا فردی سرد و خشک».

مشارکت‌کننده شماره ۸ می‌گوید: «چون من درونگرا بعضی وقت‌ها نیاز دارم که تنها باشم و چون در خوابگاه تنها بودن به شکلی که من می‌خواهم ممکن نیست بعضی وقت‌ها واقعاً کلافه می‌شوم».

مشارکت‌کننده شماره ۱۰ می‌گوید: «بعضی رفتارها را چون امکان بروز دادنشان در خوابگاه نیست، مجبور می‌شوم که در خودم حبس کنم این باعث تغییرات تدریجی در رفتارم شده است که اصلاً نمی‌پسندم؛ مثلاً عصبانیت را در مواقعی نمی‌توانم به خاطر شرایط خوابگاه بروز دهم و حس می‌کنم در مدت زمان طولانی عصبی‌تر و زودرنج‌تر شده‌ام».

باتوجه به این داده‌ها، نداشتن حریم خصوصی در خوابگاه ازجمله مواردی بود که همه مشارکت‌کنندگان از آن رنج می‌بردند. همچنین بر اساس مشاهدات پژوهشگر خوابگاه مکان کاملاً عمومی است؛ به‌طوری‌که در آن داشتن حریم شخصی چیزی جز یک شعار نیست. دانشجو ناچار است تمام فعالیت‌های مربوط به تحصیل و زندگی عادی‌اش را در حضور دیگران انجام دهد، او حتی فرصتی برای خلوت کردن با خودش وقتی ناراحت است و نیاز به‌تنهایی دارد، هم ندارد. همچنین زمانی که می‌خواهد مطالعه درسی و غیردرسی داشته باشد از داشتن محیطی که در آن بتواند تمرکز کند و با آرامش درس بخواند محروم است.

به هم خوردن ساعت‌های خواب: بودن در اتاق‌های پرسروصدای خوابگاه‌ها و یکی نبودن برنامه‌های دانشجویان در ساعت‌های درس خواندن و خوابیدن باعث اختلال‌هایی در کیفیت و ساعت‌های خواب می‌شود. هم‌اتاقی شدن کسانی که برنامه و ساعت مشخص برای خواب دارند با افرادی که هیچ برنامه‌ای برای خواب خود ندارند در این مورد بی‌تأثیر نیست. تجربه زندگی خوابگاهی پژوهشگر هم این مورد را تأیید می‌کند. زمانی که در مکانی متشکل از افراد متفاوت زندگی میکنی بسیار عادی است که افراد با برنامه‌های مختلف را ببینی. این تفاوت برنامه حتی در ساعات خواب هم دیده می‌شود.

مشارکت‌کننده شماره ۵ در این خصوص می‌گوید «در اتاق ما، خود من فردی بودم که دوست داشتم خواب منظمی در شب داشته باشم تا بتوانم صبح با تمرکز به فعالیت‌هایم برسم؛ اما دو نفر از هم‌اتاقی‌هایم بعد از خوردن شام و درست زمانی که من می‌خواستم به رختخواب بروم سرشان را درگوشی‌هایشان می‌کردند و تا نیمه‌شب با صدای بلند فیلم می‌دیدند. این موضوع اوایل برایم آزاردهنده بود اما بعد از گذشت یک‌ترم برنامه خواب من هم به هم خورد؛ به‌طوری‌که شب‌ها با آن‌ها فیلم می‌دیدم و ساعت چهار صبح می‌خوابیدیم».

همچنین نداشتن ساعات خاموشی در خوابگاه‌ها هم این مورد را تشدید می‌کند؛ به‌طوری‌که مشارکت‌کننده شماره ۷ می‌گوید: «چون رشته من و هم‌اتاقی‌هایم متفاوت بود روزهایی را که امتحان داشتند نمی‌خوابیدند و کل شب را درس می‌خواندند؛ آن شب‌ها به خاطر روشن بودن لامپ اتاقمان تا صبح نمی‌توانستم بخوابم».

مشارکت‌کننده شماره ۸ در مورد این که روزها هم وقتی از فعالیت‌های روزانه خسته می‌شود و می‌خواهد چند دقیقه استراحت کند می‌گوید: «در خوابگاه بعضی

مواقع آن قدر سروصدا هست که نمی‌توانی بخوابی، بعضی روزها که خسته شدی و نیاز داری که استراحت کنی به خاطر سروصدای اتاق و حتی سالن نمی‌توانی بخوابی و کلافه می‌شوی؛ از بس رفت‌وآمد زیاد هست؛ مثلاً اون روز من بیرون بودم، وقتی برگشتم خیلی خسته بودم و می‌خواستم بخوابم؛ آن قدر سروصدا بود که نتوانستم. اون شب سردرد گرفتم و نتوانستم کار دیگه‌ای هم انجام بدم و حسابی کلافه شدم».

مشارکت‌کننده شماره ۲ نیز در مورد ساعات‌های خوابش در خوابگاه می‌گوید: «بنده از ابتدا از الگوی منظم خواب برخوردار نبودم، این مسئله با ورود به خوابگاه و با تأثیرگذاری بر روی بقیه هم‌اتاقی‌ها بیشتر و بدتر هم شد به‌طوری‌که شب‌ها را باهم نمی‌خوابیدیم».

همچنان که مشارکت‌کنندگان فوق اظهار کرده‌اند، یکی از چالش‌های زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی، بی‌نظمی در ساعات خواب و بیداری است. الگوی نامنظم خوابیدن روی سایر برنامه‌ها و فعالیت‌های دانشگاهی تأثیر می‌گذارد. به عبارتی می‌توان گفت بی‌نظمی در خوابیدن به معنای بی‌نظمی در سایر فعالیت‌ها از جمله حضور در کلاس، مطالعه، انجام فعالیت‌های تحصیلی و ... است. امکان اینکه در یک اتاق همه دانشجویان در یک زمان با هم بخوابند بسیار کم است. حال اگر چنین موردی هم پیدا شود، سروصدای بیرون اتاق، یا اتاق‌های هم‌جوار و راهروها و فضاهای عمومی اجازه چنین کاری را نمی‌دهد.

عدم ثبات شخصیت: زندگی در خوابگاه، تمرین یک زندگی اجتماعی و جمعی است و دانشجویانی که در آنجا زندگی می‌کنند، تجربه ارتباط با افراد با گرایش‌های فکری و رفتاری مختلف را خواهند داشت. این موضوع باعث تأثیرپذیری از آن‌ها و تأثیر گذاشتن بر آن‌ها می‌شود. در این صورت شخصیت فرد دائماً در معرض تغییر است.

مشارکت‌کننده شماره ۲ می‌گوید: «من به عنوان یک فرد اجتماعی در ابتدا فکر می‌کردم که نباید مشکلات زیادی در خوابگاه داشتم باشم ولی بعدها دریافتم که تصورات من اشتباه بوده است. من به نوعی نقش والد را ایفا می‌کردم، به‌طوری‌که همه را به چشم یک خانواده می‌دیدم نه به چشم یک دوست کوتاه‌مدت که این باور غلط در ادامه باعث شد به لحاظ روان‌شناختی تلنگرهای بدی را تجربه کنم که در کل زندگی‌ام تأثیر بگذارند. یاد گرفتم که همه به یک‌میزان اجتماعی نیستند، همه دلسوز نیستند و همه ما را به چشم خانواده خود نمی‌بینند».

مشارکت‌کننده شماره ۶ نیز بر همین عقیده است و می‌گوید: «من فرد اجتماعی هستم و زندگی خوابگاهی در وهله اول برایم چالش‌های زیادی نداشت اما از جنبه

روان‌شناختی بعد از تجربه چند ترم زندگی خوابگاهی تأثیرات عمیقی بر زندگی‌ام گذاشت که علی‌رغم میل باطنی‌ام مجبور به پذیرش آن‌ها شدم».

مشارکت‌کننده شماره ۹ در این خصوص اظهار کرده است: «من در خانواده فردی بسیار پرنرژی و فعال هستم اما در میان کسانی که هیچ شناختی نسبت به آن‌ها ندارم بسیار خشک و سرد برخورد می‌کنم. در خوابگاه به علت وجود افرادی که آن‌ها را نمی‌شناسم فردی آرام و ساکت هستم، به‌طوری‌که بهم می‌گویند چرا اینقدر درون‌گرایی (برخلاف خانواده که مرا فردی بسیار پرحرف می‌دانند). کارهایی که آن‌ها انجام می‌دهند را انجام نمی‌دهم و با اصرار آن‌ها به این‌که چرا با ما راحت نیستی اوضاع بدتر می‌شود؛ چون با اصرار آن‌ها دیگر خودم نیستم و شخص دیگری می‌شوم. این موضوع باعث شده است که در خودم هیچ ثبات شخصیتی را احساس نکنم و احساس کنم فردی چندبعدی هستم. فردی که در زمان‌ها و مکان‌های مختلف رفتارهای متفاوتی را از خودش بروز می‌دهد، یعنی آن منی که در خانه است با آن منی که در خوابگاه است از زمین تا آسمان متفاوت است».

یقیناً بخشی از تأثیرات دانشگاه بر فرد بسیار وابسته به تجربه زندگی خوابگاهی است. اگر اغراق نباشد، می‌توان گفت تأثیر زندگی خوابگاهی کمتر از تأثیر کلاس و درس استاد نیست. در زندگی خوابگاهی دانشجویان با گرایش‌های و خصلت‌های متفاوتی در کنار هم زندگی می‌کنند. این زندگی کردن با هم امکان کنش متقابل را بیشتر می‌کند؛ بنابراین دانشجو مدام دارد رفتار دیگران را می‌بیند، رفتار خود را ارزیابی می‌کند و متناسب با درک دیگران از رفتار و خصلت‌های خود، رفتار و دیدگاه‌های خود را تغییر می‌دهد. این تغییر صرفاً در حیطه رفتاری نیست، بلکه نگرش‌ها و باورهای فرد نیز به شدت دچار تغییر و تحول می‌شود. این تغییر ممکن است کل مسیر زندگی فرد را تحت تأثیر قرار دهد.

کمبود امکانات: امکانات خوابگاهی برای دانشجویان بسیار مهم و حیاتی است، زیرا زندگی در یک خوابگاه می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر تجربه تحصیلی و اجتماعی آن‌ها داشته باشد. امکانات خوابگاهی تأثیر زیادی بر راحتی، آرامش و موفقیت دانشجویان در این دوره مهم زندگی دارد. خوابگاه‌های دانشجویی محیطی است که به دانشجویان امکان اقامت، مطالعه، استراحت و اجتماعی بودن ارائه می‌دهد؛ اما تأثیر امکانات خوابگاهی بسیار بیشتر از این است. امکاناتی مانند امنیت، اینترنت، آشپزخانه، سرویس بهداشتی، فضای مشترک و خدمات پشتیبانی، به دانشجویان کمک می‌کنند تا بهترین

تجربه زندگی دانشجویی را داشته باشند.

مشارکت‌کننده شماره ۲ درباره فقدان امکانات تفریحی و ورزشی خوابگاه می‌گوید: «روزهایی که کلاس نداریم آن‌قدر نمی‌دانم چه کاری باید انجام دهم که من و هم‌اتاقی‌هایم آن روزها را فقط می‌خواهیم و به خواب به چشم یک تفریح در اوقات بیکاری نگاه می‌کنیم.»

مشارکت‌کننده شماره ۶ نیز در مورد کمبود امکانات تفریحی و ورزشی خوابگاه شکایت می‌کند و می‌گوید: «برای گذراندن اوقات فراغت در زمانی که دانشجوی هستی و در خوابگاه زندگی میکنی هیچ راهی به‌جز بیرون رفتن از خوابگاه نداری؛ البته این هم در حالی است که ساعت ورود و خروج خوابگاه خیلی محدود است و روزهایی که بیرون هستی باید مدیریت زمانی داشته باشی تا بلکه تا تمام نشدن ساعت ورود و خروج خوابگاه رسیده باشی.»

مشارکت‌کننده شماره ۵ می‌گوید: «کمبود امکانات در خوابگاه باعث شده که مجبور به وفق دادن خودم با شرایط موجود بشوم و به همین دلیل سعی می‌کنم برای درس خواندن به میزان نور موجود و سروصدای بچه‌ها در اتاق بی‌توجه باشم و به درس خواندن در این شرایط عادت کنم.»

تجربه پژوهشگر هم ضمن اینکه موارد فوق را تأیید می‌کند، برخی موارد دیگر را مثل کمبود فضاهای پخت‌وپز، کمبود سرویس بهداشتی و حمام، بی‌توجهی به بهداشت فضاهای عمومی خوابگاه و نبود کتابخانه در خوابگاه می‌توان اضافه کرد. درنهایت، باید تأکید شود که امکانات خوابگاهی نه تنها بهبود و رفاه زندگی دانشجویی را فراهم می‌کنند، بلکه می‌توانند به تجربه تحصیلی، روحیه و موفقیت دانشجویان نیز کمک کنند. به همین دلیل، اهمیت امکانات خوابگاهی در زندگی دانشجویی بسیار زیاد و حیاتی است. در نتیجه فقدان این امکانات می‌تواند چالشی برای زندگی خوابگاهی دانشجویان ایجاد کند.

به حاشیه رفتن تحصیل: یکی دیگر از چالش‌های زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی به حاشیه رفتن تحصیل و درس خواندن است. بدون شک هدف اصلی ورود به دانشگاه، کسب علم و دانش است ولی زندگی در خوابگاه و زیستن در این مکان شرایطی را فراهم می‌کند که تحصیل علم به حاشیه می‌رود. طوری که دغدغه‌ی اصلی دانشجویان در خوابگاه تنظیم روابط خود به دیگران می‌شود. آن‌ها آن‌قدر درگیر مسائل و چالش‌های خوابگاه می‌شوند که از هدف اصلی خود غافل می‌شوند. در ادامه برخی دیدگاه‌های دانشجویان را در این خصوص مرور می‌کنیم.

مشارکت‌کننده شماره ۴ می‌گوید: «بعضی مواقع به خاطر سروصدا نمی‌توانم در خوابگاه درس بخوانم و ترجیح این است که بخوابم تا اینکه برای درس خواندن زمان بگذارم و نفهمم».

مشارکت‌کننده شماره ۸ می‌گوید: «در زمان امتحانات علی‌رغم تلاش‌های فراوانی که برای درس خواندن می‌کردم نمی‌توانستم تمرکز کافی را برای مطالعه داشته باشم و همین امر باعث می‌شد که هم‌درس خواندن جذابیتش را برایم از دست بدهد و هم هرچقدر می‌خوانم چیزی از درس گیرم نیاید».

مشارکت‌کننده شماره ۱۰ در این خصوص می‌گوید: «فضای حاکم بر اتاق ما جواری هست که اگر کسی بخواهد درس بخواند، بقیه از وی متنفر می‌شوند و او را فردی خرخوان لقب می‌دهند؛ یعنی آن‌قدر بهش انرژی منفی می‌دهند تا درس و تحصیل را کنار بگذارد و به جمع آن‌ها بپیوندد».

همچنین برخی از دانشجویان به نبودن مکانی خاص برای مطالعه و درس خواندن در بسیاری از خوابگاه‌های دانشجویی انتقاد کرده‌اند. علاوه بر این همه چالش‌های اشاره در فوق به‌نوبه خود می‌تواند روی افت تحصیلی و به حاشیه رفتن تحصیل دانشجویان تأثیرگذار باشد. دانشجویی که در یک محیط پر سروصدا با فشار روحی و روانی دست‌وپنجه نرم می‌کند و در محیط خوابگاه از امکانات کافی محروم است؛ مطمئناً نمی‌تواند پیشرفت تحصیلی خوبی داشته باشد.

فشارهای روحی و روانی: فشارهای روحی و روانی یکی دیگر از چالش‌ها و مشکلات دانشجویان در خوابگاه است که می‌تواند بر دانشجویان ساکن در خوابگاه تأثیر منفی داشته باشد. این فشارها ممکن است ناشی از فشار تحصیلی، فشار اجتماعی، تنش‌های خانوادگی یا مشکلات دیگر باشند. مشکلات روحی و روانی بیشتر در دو ورود به دانشگاه و اوایل اسکان در خوابگاه شدت دارد. همچنین آستانه تحمل دانشجویان در مدیریت این تنش‌ها با همدیگر متفاوت است؛ اما آنچه یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد این است که بیشتر دانشجویان فشارهای روحی و روانی را در خوابگاه تجربه کرده‌اند. تفاوت آن‌ها در علل این فشارها نهفته است. برخی به‌واسطه دوری از خانواده، برخی به خاطر ارتباط با افراد ناخوشایند در اتاق و برخی هم به‌واسطه تحت فشار قرار دادن خانواده برای درخواست پول هزینه‌های روزمره است. در ادامه برخی از دیدگاه‌های مشارکت‌کنندگان بیان می‌شود.

مشارکت‌کننده شماره ۳ در این خصوص می‌گوید: «در ترم اول که در خوابگاه

ساکن شدم از آنجا که برای اولین بار بود که تجربه دوری از خانواده را داشتم، برایم بسیار سخت بود. این چالش یکی از بزرگ‌ترین مشکلاتی بوده است که در دوران دانشجویی داشته و دارم.

مشارکت‌کننده شماره ۱: «تجربه دوری از خانواده برای من نیز بسیار سخت بود، به حدی که دلم برای عادی‌ترین چیزها در خانواده و خانه تنگ می‌شد؛ مثلاً برای دست‌پخت مادرم یا حتی رختخوابم. روزهایی را که در خوابگاه فقط به امید تمام شدن هفته و رسیدن آخر هفته برای رفتن به خانه می‌گذراندم را هنوز به یاد دارم. همین موضوع باعث می‌شد که نه حوصله درس خواندن را داشته باشم و نه حوصله وقت گذراندن با دوستانم را؛ با تأکید به اینکه فاصله خانه تا خوابگاه آن‌چنان هم دور نبود اما با این حال تأثیرات اخلاقی و روانی فراوانی در من ایجاد کرد.»

برخی دانشجویان هم به عوامل دیگری از فشارهای روحی و روانی اشاره کرده‌اند. مشارکت‌کننده شماره ۹ در این باره می‌گوید: «یک هم‌اتاقی داشتم که خیلی رو اعصابم راه می‌رفت. از ترس روبرو شدن با او از خوابگاه متنفر بودم. اصلاً رعایت نمی‌کرد. در نظافت اتاق مشارکت نمی‌کرد و مدام با دوست پسرش با صدای بلند با تلفن حرف می‌زد. چند بار با او درگیر شدم. جدا منو روانی کرده بود و الان هم اثراتش بر روح و روانم از بین نرفته.»

مشارکت‌کننده شماره ۴ از بعدی دیگر به این موضوع نگاه می‌کند. او می‌گوید: «همیشه به خاطر اینکه از خانواده‌ام برای هزینه‌های روزمره زندگی درخواست پول می‌کنم. در عذابم. هرچند خانواده‌ام با روی باز بهم پول می‌دهند ولی احساس سربار بودن در این شرایط سخت اقتصادی به من دست می‌دهد. به شدت عذاب می‌کشم که باید هزینه‌های زندگی‌ام را از خانواده بگیرم.»

ب) فرصت‌ها و مزیت‌های زندگی خوابگاهی

زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی همراه با چالش‌ها و مشکلات می‌تواند فرصت‌ها و مزایای خود را نیز داشته باشد. در این تحقیق پس از کدگذاری داده‌های حاصل از مصاحبه با مشارکت‌کننده‌ها نشان می‌دهد که فرصت‌ها و مزیت‌های زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی در ۵ مضمون کلی طبقه‌بندی می‌شوند. این مضامین که جوهر تجارب دانشجویان را شامل می‌شود، عبارت‌اند از: استقلال فردی، تکامل شخصیت، کسب تجارب زندگی اجتماعی، افزایش سازگاری و تعامل و تقویت روحیه همکاری. در ادامه هرکدام از این موارد با استناد به تجارب دانشجویان ارائه می‌شود.

حس استقلال: زندگی در خوابگاه دانشجویی برای بسیاری از دانشجویان به‌ویژه دانشجویان دختر اولین تجربه دوری از خانواده و شهر محل سکونتشان است. اولین تجربه‌ها همیشه خوشایند و هیجان‌انگیز هستند. بازنگری در خوابگاه، دانشجو از حس استقلالی بهره‌مند می‌شود که تاکنون چنین حسی را تجربه نکرده‌اند؛ او علاوه بر مدیریت مالی و اقتصادی خودش باید رفت‌وآمدش به خوابگاه، زمان و ساعت‌های درس خواندن، ساعت‌های خوابیدن و خوردن و آشامیدن خودش را کنترل کند تا بتواند به نتیجه مناسب دست پیدا کند؛ در نتیجه از حس استقلال بهره‌مند می‌شود و این حس استقلال را دوست دارد.

مشارکت‌کننده شماره ۴ می‌گوید: «زندگی خوابگاهی باعث شد که مستقل بشوم و بتوانم کارهای خودم را انجام دهم، حتی این حس استقلال به من نوعی حس آزادی می‌دهد که تاکنون تجربه‌اش نکرده بودم».

مشارکت‌کننده شماره ۱ نیز با او هم‌نظر است و می‌گوید: «قبل از این که دانشجو شوم و در خوابگاه زندگی کنم، بعضی کارها را به راحتی نمی‌توانستم انجام دهم و برایم سخت بود؛ مثلاً برای خرید چیزی که نیاز داشتم تنها به بازار بروم و وسیله موردنیازم را تهیه کنم، اما اکنون می‌توانم کارهای شخصی خودم را به راحتی و بدون هیچ مشکلی انجام دهم و این را مدیون زندگی در خوابگاه و زندگی دانشجویی‌ام هستم که به نوعی به من حس مستقل بودن و بی‌نیاز بودن را داده است».

مشارکت‌کننده شماره ۲ می‌گوید: «از فواید زندگی دانشجویی حس استقلالی است که در من ایجاد کرد و نیازم دارم به این حس؛ به نظرم اگر از این سن شروع شود (به‌خصوص برای دختران) بسیار مفید است؛ همچنان اینکه الان من خودم به این موضوع به عنوان یک نیاز اساسی نگاه می‌کنم».

مشارکت‌کننده شماره ۱۰ می‌گوید: «زندگی خوابگاهی یکی از بزرگ‌ترین فوایدی که برای من داشت دادن حس استقلال یا حداقل زمینه‌ساز نیاز به استقلال در من بود. اکنون وابستگی بیش از حدم به خانواده کمتر شده است و احساس می‌کنم این خیلی مفید است؛ زیرا وابستگی بیش از حد می‌تواند دست و پای انسان را ببندد».

بنابراین، زندگی در خوابگاه به دختران یک فرصت منحصر به فرد برای تقویت حس استقلال، مسئولیت‌پذیری و اعتماد به نفس می‌باشد. این تجربه می‌تواند به رشد و توسعه شخصی و اجتماعی آن‌ها کمک کند. زندگی در خوابگاه دانشجویی برای دختران یک فرصت مناسب است تا حس استقلال خود را تقویت کنند. این تجربه آن‌ها را

قادر می‌سازد مسائل روزمره زندگی خود را خود مدیریت کنند، روابط اجتماعی مفید برقرار کنند، مهارت‌های حل مسائل را به دست آورند. شاید قبل از آمدن به دانشگاه و اسکان در خوابگاه هرگز چنین تجربه‌ای را نداشته‌اند. به‌هرحال این تجربه را که یک فرصت در نظر گرفته‌اند مدیون زندگی خوابگاهی‌اند.

تکامل شخصیت: زندگی در خوابگاه دانشجویی به‌عنوان یکی از تجربیات مهم دوره دانشجویی، اثرات بسیاری بر رشد و تکامل شخصیت افراد دارد. این مورد می‌تواند همان بعد مثبت ارتباطاتی باشد که باعث بی‌ثباتی در شخصیت و چندبعدی شدن شخصیت انسان می‌شوند (که در چالش‌های زندگی خوابگاهی به آن‌ها اشاره شد)؛ بنابراین خوابگاه‌های دانشجویی نقش بسیار مهمی در تکامل شخصیت افراد بازی می‌کنند و می‌توانند به توسعه و تعمیق ویژگی‌های شخصیتی افراد کمک کنند.

مشارکت‌کننده شماره ۳ می‌گوید: «ارتباط با افراد مختلف باشخصیت‌های متفاوت، باعث شد که من فرد اجتماعی‌تر و پخته‌تری شوم».

مشارکت‌کننده شماره ۱ می‌گوید: «خوبی زندگی دانشجویی به کشف چیزهای جدید است. می‌آموزیم و به دیگران نیز یاد می‌دهیم، این برای من باارزش بود؛ اینکه با یک شهر جدید آشنا شوی، افراد متفاوت را ببینی و بدانی که در جامعه چه افرادی و با چه طرز فکری وجود دارند. این واقعاً برای من جالب بود».

مشارکت‌کننده شماره ۷ می‌گوید: «من در خوابگاه یاد گرفتم که با هر کس چگونه باید رفتار کرد؛ زیرا انسان با هر کسی با توجه به تفاوت‌های شخصیتی رفتار متفاوتی باید داشته باشد؛ این به سود هر دو طرف است».

مشارکت‌کننده شماره ۹ درباره تکامل در اثر ارتباط با افراد می‌گوید: «من قبل از این که زندگی خوابگاهی را تجربه کنم هیچ‌چیز از آشپزی نمی‌دانستم، به همت هم‌اتاقی خورم توانستم یاد بگیرم و الان می‌توانم بیشتر از ده نوع غذا درست کنم. همچنان توانستم کنترل خشم را هم تمرین کنم و الان بر خلاف گذشته که انسان عصبی بودم، می‌توانم عصبانیتم را مهار کنم».

همچنان که دانشجویان در مصاحبه‌های خود اظهار کرده‌اند، زندگی در خوابگاه این فرصت را برای دانشجویان فراهم می‌کند تا با افراد مختلف آشنا شوند و شبکه روابط خود را گسترش دهند. ارتباط با افراد جدید هم باعث افزایش مهارت‌های جدید می‌شود و هم به فرد یاد می‌دهد که چگونه با افراد با‌گرایش‌های مختلف فکری برخورد کند. درواقع می‌توان گفت که زندگی در خوابگاه برای دانشجویان تمرینی است

تا با چالش‌های مختلف ارتباطی کنار بیایند. آن‌ها نقدپذیری را یاد می‌گیرند، بر خشم خود غلبه پیدا می‌کنند و دیگری را که با وی تفاوت دارد، راحت‌تر تحمل می‌کند. همه این مهارت‌ها در اثر ارتباط با افراد جدید و در خصلت‌های دانشجویان پدیدار می‌شوند و باعث رشد و تغییرات مثبت در شخصیت آن‌ها می‌شوند.

کسب تجارب زندگی اجتماعی: خوابگاه به عنوان یک محیط زندگی جمعی، فرصتی مناسب برای تجربه و یادگیری انواع مهارت‌های اجتماعی و تعامل انسانی فراهم می‌کند. خوابگاه مکانی است که در آنجا دانشجویان از فرهنگ‌ها و قومیت‌های متفاوت در کنار هم زندگی خواهند کرد. این می‌تواند فرصتی برای درک تفاوت‌های فرهنگی و ارتباط با فرهنگ‌های دیگر باشد. فرهنگ‌هایی که تا قبل از ساکن شدن در خوابگاه، فقط اسم آن‌ها را شنیده است. این موضوع بیشتر به زندگی اجتماعی مربوط است تا زندگی فردی. در ادامه برخی از دیدگاه‌های دانشجویان مشارکت‌کننده بیان می‌شود.

مشارکت‌کننده شماره ۵ که از آشنایی با افراد با فرهنگ‌های مختلف لذت می‌برد، می‌گوید: «این شرایط بسیار باشخصیت من همگونی داشت چون دوست دارم با افراد جدید ارتباط برقرار کنم و خوابگاه طوری بود که با هر نوع انسانی و با هر نوع نژادی ارتباط داشتم؛ و این برام جالب بود».

مشارکت‌کننده شماره ۷ می‌گوید: اوایل ورود به خوابگاه دنبال هم‌زبان‌ها و هم فرهنگ‌های خودم می‌گشتم. چون برایم ارتباط با دیگر فرهنگ‌ها سخت بود و تصویری مثبت در ذهنم نبود؛ اما کم‌کم که با دانشجویان غیر هم‌زبان خودم ارتباط می‌گرفتم، متوجه شدم که اشتباه فکر کرده‌ام و هر فرهنگ و زبانی زیبایی‌های خود را دارد. از ارتباطات با دانشجویان غیر هم‌زبان خودم چیزهای زیادی یاد گرفتم، مثلاً آشنایی با فرهنگ‌ها و آداب و رسوم قومیت‌های مختلف، یادگرفتن زبان جدید، لهجه‌های جدید، غذاها و خوراکی‌های جدید و اطلاعاتی درباره شهرها و قومیت‌های دیگر». مشارکت‌کننده شماره ۲ می‌گوید: «زندگی با کسانی که هم‌سن ما هستند و چالش‌ها و دغدغه‌های شبیه به ما را دارند، همچنین علایق و سلیقه‌هایشان نیز تا حد زیادی شبیه به ماست همیشه جذاب و مفید است».

مشارکت‌کننده شماره ۸ نیز می‌گوید: «زندگی با گروه همسالان در خوابگاه تجربه جالبی است که هر کس باید یک‌بار تجربه‌اش کند، این نوع زندگی به من اعتمادبه‌نفس می‌دهد و باعث می‌شود اجتماعی‌تر به نظر برسم و همیشه حرفی برای گفتن داشته باشم».

مشارکت‌کننده شماره ۲ می‌گوید: «اینکه افراد جدید و فرهنگ‌های جدید را می‌بینی خیلی خوب است، بهتر از آن این است که با فرهنگشان بیشتر آشنا شوی و اگر امکان داشته باشد آن را درک کنی و همچنین آن افراد را نیز با فرهنگ خودتان آشنا کنی. این‌طور که یک نوع تعامل بین فرهنگ‌هایتان اتفاق بیفتند و آن‌ها را به همدیگر بشناسانید».

در نتیجه دانشجویان در طی زندگی در خوابگاه یاد می‌گیرند که چگونه با افراد مختلف در اجتماع سازگاری داشته باشند و بتوانند در کنار آن‌ها زندگی مسالمت‌آمیز بکنند؛ زیرا تفاوت‌های اجتماعی امری طبیعی و غیرقابل‌گریز است و در هر جامعه‌ای وجود دارد. پس بهترین راه، همزیستی مسالمت‌آمیز این خرده‌فرهنگ‌ها و عقاید متفاوت درون یک جامعه با همدیگر است در غیر این صورت درگیری بین خرده‌فرهنگ‌های جامعه به ضرر خود جامعه خواهد بود.

زندگی کردن در خوابگاه فرصت مغتنمی را برای دانشجویان فراهم می‌کند تا تفاوت‌های فرهنگی، زبانی و قومی را درک کنند. از طرفی هم زندگی با همسالان تجربه‌ای است تا باهم سن و سالان خود دغدغه‌های مشترک را به اشتراک بگذارند و در این مسیر مهارت‌های اجتماعی خود را توسعه دهند؛ بنابراین، می‌توان گفت که خوابگاه‌های دانشجویی نقش بسیار مهمی در تکامل اجتماعی دانشجویان بازی کند و منجر به توسعه و تعمیق ابعاد زندگی اجتماعی آن‌ها شود.

تجربه خود مدیریتی زندگی: زندگی در خوابگاه، باوجود مسئولیت‌های مختلفی مانند تحصیل، کار، امور شخصی و ... نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و مدیریت زمان مؤثر است. دانشجو با زندگی در خوابگاه یاد می‌گیرد که در همه ابعاد زندگی باید خودش مدیریت داشته باشد تا بتواند کارکردهای مورد انتظار را از خودش و محیطی که در آن است (چه دانشگاه و چه خوابگاه) دریافت کند. این مدیریت شامل مدیریت مالی و اقتصادی، مدیریت زمانی، مدیریت خواب و استراحت و حتی مدیریت گذران اوقات فراغت دانشجو است.

این مدیریت و برنامه‌ریزی فردی بدون دخالت کسی در زندگی دانشجو، باعث می‌شود که او خودش برای خودش زندگی کند و اگر شکستی خورد خود را باعث آن بداند و سعی کند آن را جبران کند و اگر موفقیتی کسب کرد به خود افتخار کرده و سعی کند آن را استمرار ورزد. همچنین این مدیریت فردی باعث می‌شود که زندگی دانشجویان منظم‌تر شده و هر چیزی سر جای خودش باشد. این نظم دادن به زندگی

توسط مدیریت فردی از طریق دانشجویان باعث یادگرفتن این مدیریت در زندگی نیز می‌شود و تأثیرات خودش را در آینده دانشجویان نیز خواهد گذاشت.

یکی از مواردی که دانشجویان در مورد مدیریت آن جدی هستند مدیریت زمان است. گاهی دانشجویان ساکن در خوابگاه باید زمانشان را طوری مدیریت کنند که بتوانند فعالیت‌های متنوعی را در طول روز انجام دهند و همچنان به کارهایشان برسند. مشارکت‌کننده شماره ۵ در مورد مدیریت زمان خودش در زمان زندگی در خوابگاه می‌گوید: «بعضی وقت‌ها ساعت کلاس‌ها آن‌قدر فشرده بود که تا ساعت هشت کلاس داشتیم همچنین چون ساعت ورود و خروج خوابگاه هم خیلی ناجور بود و همین که کلاس‌ها تمام می‌شد زمان خروج از خوابگاه هم تمام‌شده بود خیلی از روزها به فعالیت فردی یا وقت گذاشتن برای دوستان نمی‌رسیدیم و آن‌قدر خسته می‌شدیم که نرسیده می‌خوابیدیم، بعضی وقت‌ها هم زمان را طوری مدیریت می‌کردیم که حداقل بتوانیم چند ساعت اوقات فراغت با دوستان هم داشته باشیم. روزهایی که زمان را مدیریت می‌کردیم چند فعالیت مختلف می‌توانستیم انجام دهیم اما روزهایی که اهمیت نمی‌دادیم بی‌ثمر می‌گذشت».

مشارکت‌کننده شماره ۱ نیز در مورد تأثیر مدیریت فردی می‌گوید: «تا قبل از اینکه زندگی خوابگاهی را تجربه کنم زندگی منظمی نداشتم و همه کارهایم را کاملاً آنی و لحظه‌ای انجام می‌دادم اما بعد از زندگی در خوابگاه یاد گرفتم که هر شب که می‌خوابم باید برای خودم برنامه مشخصی را برای فردا داشته باشم و درواقع زندگی خوابگاهی نظم را به زندگی من آورد».

مشارکت‌کننده شماره ۶ هم در این خصوص می‌گوید: «یکی از تجربه‌های مهمی که در زندگی در خوابگاه دانشجویی به دست آوردم، مربوط به مدیریت زمان و برنامه‌ریزی است. من به‌مرور زمان یاد گرفتم که با برنامه‌ریزی منظم و استفاده از روش‌های مؤثر مدیریت زمان، می‌توانم وقت خود را بهینه‌تر تقسیم کنم و وظایف خود را به‌طور مؤثرتری انجام دهم. حتی برای هزینه‌ها و مخارج زندگی برنامه‌ریزی و مدیریت می‌کردم، چون نمی‌خواستم به خانواده‌ام زیاد فشار بیاورم».

درنهایت می‌توان گفت، یادگرفتن مدیریت فردی و برنامه‌ریزی برای آینده و داشتن زندگی منظم و با برنامه ازجمله محاسنی است که دانشجویان دختر از زندگی خوابگاهی نصیبشان شده است. به‌طورکلی، زندگی در خوابگاه به دانشجویان کمک می‌کند تا مهارت‌های مدیریتی خود را برای زندگی تقویت کنند.

تقویت روحیه همکاری و تعاون: زندگی در خوابگاه، یک زندگی جمعی و گروهی محسوب می‌شود. زندگی جمعی و گروهی بدون همکاری و هماهنگی اعضای گروه امکان‌پذیر نیست. از این‌رو، تجربه زندگی در خوابگاه ارتباط و همکاری با دیگران را هم تقویت می‌کند. در یک محیط جمعی مانند خوابگاه، اهمیت هماهنگی و همکاری با همسایگان، تقویت مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی را محسوس می‌کند. کسب تجربه‌های مثبت از همکاری و ارتباط مؤثر با همسایگان و دوستان خود در زندگی خوابگاهی، علاوه بر ترویج روحیه همکاری، مهارت‌های ارتباطی را بهبود می‌بخشد. در مورد همین تقسیم وظایف مشارکت‌کننده شماره ۲ می‌گوید: «تقسیم وظایف در خوابگاه به‌نوعی لذت‌بخش است، این‌که میدانی همه اعضای اتاق در پختن غذایی که می‌خورید سهیم هستند و بر طبق سلیقه همه اعضا است».

مشارکت‌کننده شماره ۸ مثال دیگری از تقسیم وظایف در خوابگاه را ذکر می‌کند و می‌گوید: «در اتاق ما شستن ظرف‌های هرروز نوبتی بود و این‌طور هر نفر از اتاقمان در طول هفته فقط یک‌بار ظرف می‌شستند. شستن ظرف‌ها به عهده کسی بود که نوبت بود و بقیه کارها مثل جمع کردن سفره، جارو کردن اتاق و دم کردن چای بر عهده دیگر افراد اتاق. این‌طور هم وظایف هر هفته بینمان جابجا می‌شد و هم نه سنگینی کارها بر عهده یک نفر بود و نه زمان زیادی را صرف کارهای این مدلی می‌کردیم».

در خوابگاه‌های دانشجویی اتاق‌های چند نفره وجود دارد و در هر اتاق چهار تا شش نفر و شاید بیشتر زندگی می‌کنند. زندگی در چنین شرایطی بدون درگیری و بحث، فقط زمانی امکان‌پذیر است که همه اعضای اتاق با هم همکاری و تقسیم وظایف داشته باشند که هم در زمان کمتری کارها را انجام دهند و هم همه کارها بر دوش یک نفر نیفتد. تجربه دانشجویان از زندگی در خوابگاه‌گویای این است که تنها با همکاری، هماهنگی و مسئولیت‌پذیری می‌توان در کنار هم زندگی کرد. بدون شک یادگیری این همکاری و تعاون می‌تواند سرمایه‌ای گران‌بها برای دانشجویان باشد.

نتیجه‌گیری

فرهنگ خوابگاهی یک نوع فرهنگ خاص در محیط زندگی است که به‌طور مشترک توسط دانشجویان دانشگاه از طریق تجربیات در یادگیری و زندگی ایجاد می‌شود. هسته این فرهنگ، ارزش‌های دانشجویی است که از طریق فعالیت‌ها و اشکال فیزیکی که می‌توانند سیستم ارزشی را منتقل کنند، بروز می‌یابد. داشتن یک فرهنگ و محیط

خوابگاهی خوب به یک شرط بنیادی برای پرورش و تربیت استعدادها و پایه‌گذاری فرهنگ مناسب دانشگاه تبدیل شده است. تجربه دختران دانشجویان از زندگی در خوابگاه می‌تواند بیانگر فرهنگ خوابگاهی غالب بر دانشگاه‌های ایران باشد. از طرفی هم درک و فهم آن‌ها از این فرهنگ می‌تواند بیانگر فرهنگ دانشگاهی حاکم بر کشور باشد. تاکنون آنچه از زندگی دانشجویان در خوابگاه‌های دانشگاهی مشخص شده است؛ این است زندگی در خوابگاه و قرار گرفتن در معرض فرهنگ خوابگاهی بر آینده فردی و اجتماعی دانشجویان تأثیرگذار است.

پژوهش پیش‌رو تلاشی برای فهم تجربه دختران دانشجویان از زندگی در خوابگاه دانشگاه و به عبارتی فرهنگ خوابگاهی بوده است. بر همین اساس، در ادامه این بخش مباحثی در پاسخ سؤالات اصلی تحقیق بر اساس یافته‌های تحقیق و نتایج تحقیقات پیشین ارائه می‌شود.

قبل از پرداختن به سؤال اصلی این مقاله لازم است به نکته‌ای که جزو سؤالات این پژوهش نبوده، بلکه در درون یافته‌های این پژوهش نهفته است، اشاره شود. نکته این است که فرهنگ خوابگاهی در خلاء شکل نمی‌گیرد؛ بلکه باید عناصر و اجزائی باشد و بین این عناصر تعاملی برقرار شود. بر اساس تفسیر و تحلیل یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت که عناصر اصلی فرهنگ خوابگاهی، دانشجویان، فضای فیزیکی خوابگاه و نوع مدیریت خوابگاه است. درواقع از ترکیب و تعامل بین این عناصر فرهنگ خوابگاهی شکل می‌گیرد؛ بنابراین فرهنگ خوابگاهی تنها دانشجویان نیست، بلکه ابعاد اتاق‌ها، تعداد دانشجویان و امکانات مستقر در خوابگاه هم در فرهنگ خوابگاهی نقش دارند و جزو عناصر فرهنگ خوابگاهی محسوب می‌شوند.

یکی از سؤالات پژوهش این بود که دانشجویان دختر چگونه تجربه زندگی در خوابگاه را توصیف می‌کنند؟ یافته‌های تحقیق حاصل از مصاحبه با دانشجویان نشان می‌دهد که تجربه زندگی در خوابگاه برای دانشجویان دختر معمولاً شامل جنبه‌های مختلفی است که به صورت مثبت و منفی توصیف می‌شوند. برخی از این جنبه‌ها که اکثر مشارکت‌کنندگان به آن اشاره کرده‌اند، به شرح زیر است:

دوستی و ارتباطات اجتماعی: بسیاری از دانشجویان دختر از فرصت ایجاد دوستی‌های جدید و یادگیری از یکدیگر در خوابگاه‌ها خوشحال‌اند. این محیط، فضایی مناسب برای برقراری ارتباطات نزدیک و دوستی‌های پایدار فراهم می‌کند.

تنوع فرهنگی: خوابگاه‌ها معمولاً محلی برای تجمع دانشجویان از زمینه‌های

مختلف فرهنگی و اجتماعی هستند. این تجربه می‌تواند به تبادل فرهنگی و افزایش آگاهی از قومیت‌ها و سنت‌های مختلف منجر شود.

چالش‌های فردی: برخی دانشجویان ممکن است با چالش‌هایی مانند نبود حریم خصوصی، تفاوت در عادات خواب و نظافت و همچنین نحوه مدیریت زمان در محیط خوابگاهی روبرو شوند.

تجربیات آموزشی: زندگی در خوابگاه می‌تواند به یادگیری مهارت‌های زندگی مستقل مانند برنامه‌ریزی مالی، آشپزی و انجام کارهای روزمره کمک کند.

فشارهای تحصیلی و استرس: در عین حال، وجود هم‌اتاقی‌ها و فعالیت‌های اجتماعی ممکن است به افزایش فشارهای تحصیلی و استرس منجر شود. برخی دانشجویان ممکن است برای تمرکز در شرایط پر سروصدا مشکل داشته باشند.

حمایت عاطفی: وجود هم‌اتاقی‌ها و دوستان نزدیک در خوابگاه می‌تواند منبعی از حمایت عاطفی باشد که در زمان‌های دشوار و دوری از خانواده به کمک دانشجویان می‌آید.

به‌طور کلی دانشجویان دختر تجربه زندگی در خوابگاه را به‌عنوان فرصتی برای رشد اجتماعی و فردی ارزیابی می‌کنند، جایی که می‌توانند دوستی‌های عمیق و معناداری برقرار کنند و با تنوع فرهنگی آشنا شوند. گرچه این محیط ممکن است چالش‌هایی مانند کمبود حریم خصوصی و فشارهای تحصیلی را به همراه داشته باشد، اما اغلب به یادگیری مهارت‌های زندگی مستقل و ایجاد سیستم حمایت اجتماعی مؤثر منجر می‌شود. در نهایت، زندگی در خوابگاه به‌عنوان یک مرحله مهم و تأثیرگذار در دوران دانشجویی شناخته می‌شود که به توسعه شخصیت و مهارت‌های اجتماعی آنان کمک می‌کند. در کل، تجربه زندگی در خوابگاه برای هر فرد می‌تواند متفاوت باشد و به عوامل مختلفی مانند شخصیت، فرهنگی و اجتماعی بستگی دارد.

یکی دیگر از سؤالات اساسی تحقیق این بود که مهم‌ترین چالش‌ها و مشکلاتی که دانشجویان دختر در خوابگاه با آن‌ها مواجه هستند، چیست؟ در پاسخ به این سؤال بر اساس یافته‌ها می‌توان گفت که تجربه دانشجویان حاکی از آن است که نداشتن حریم خصوصی، بی‌نظمی در ساعت خواب و بیداری، بی‌ثباتی شخصیت، کم بودن امکانات خوابگاهی، فشارهای روحی - روانی و به حاشیه رفتن درس خواندن مهم‌ترین چالش‌ها و مشکلات زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی است. در کنار این مشکلات، دانشجویان به فرصت‌ها و مزیت‌های زندگی در خوابگاه هم اشاره کرده‌اند. درون‌مایه تجربه مشترک دانشجویان از فرصت‌های زندگی در خوابگاه بیانگر آن است که خوابگاه به دانشجویان

فرصت استقلال فردی، تکامل شخصیت، کسب تجارب زندگی اجتماعی، خود مدیریت زندگی و تقویت روحیه همکاری را می‌دهد. آنچه یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد این است که زندگی در خوابگاه‌ها برای دانشجویان هم چالش برانگیز است و هم فرصت ساز. همچنان که «تحقیقات نشان می‌دهد که زندگی در خوابگاه می‌تواند تأثیرات مثبت و منفی بر دانشجویان داشته باشد؛ پس اهمیت سرمایه‌گذاری در چنین فضاهای زندگی برای افزایش تجربه تحصیلی را برجسته می‌کند». (Garrido, 2015, 730)

بر اساس یافته‌های این تحقیق اکثر دانشجویان «نداشتن حریم خصوصی» را در خوابگاه تجربه کرده‌اند. این نتیجه با نتیجه تحقیق نجمه گودرزی، قاسم‌پور و اعتمادی‌فر (۱۳۹۸) مطابقت دارد چرا که آن‌ها هم به زوال حریم خصوصی به عنوان یک چالش زندگی خوابگاهی برای دختران دانشجو دست پیدا کرده‌اند. این نتیجه را با نظریه سراسر بین بن‌تام^۱ و تحلیل فوکو^۲ از سامانه‌های انضباطی می‌توان تفسیر کرد. بر این اساس در مکان‌هایی چون خوابگاه‌های دانشجویی رؤیت شدن توسط دیگران نوعی کنترل محسوب می‌شود. درواقع دیدن شدن توسط دیگران در خوابگاه نوعی کنترل و اعمال انضباط است. جالب اینکه خود فرد هم عنصری از این سامانه انضباطی می‌شود. دیگر دانشجویان را کنترل و حریم شخصی آن‌ها را محدود می‌کند. برخی از محدودیت‌های مربوط به حریم خصوصی، علت نهادی دارد و به شیوه مدیریت خوابگاه از سوی دانشگاه مربوط می‌شود. در تحقیق الگا گانینا، فدوتوا و بولواکوا (۲۰۱۸) این نتیجه یافت شده که حادترین مشکلات در خوابگاه‌های دانشجویی ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های زیاد و کنترل بیش از حد سخت بر روی ساعت است. یافته‌های تحقیق دیلارا بدیر و چاگری امام اوغلو (۲۰۲۳) هم نشان داد که تراکم بیشتر و نزدیکی اتاق‌ها به فضاهای مشترک، باعث افزایش ازدحام و کاهش حریم خصوصی می‌شود. چالش دیگر زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی که در تجربه دانشجویان بازگو شده بود «بی‌نظمی در ساعت خواب و بیداری» بوده است. نتایج تحقیقات قهرمان رخشنده‌رو، رشید و ش و لک‌ورج (۱۳۹۹) و رحمتی (۱۳۹۸) هم نشان می‌دهد یکی از چالش‌های زندگی خوابگاهی در بین دانشجویان مسئله بی‌نظمی در خواب است.

یافته‌های پژوهش، چالش دیگری زندگی خوابگاهی را «بی‌ثباتی شخصیت» بیان می‌کند. همچنان که قبلاً بیان شد، خوابگاه محیط اجتماعی است و بازنگری در آنجا فرد با افراد مختلفی ارتباط برقرار می‌کند. این قضیه خواه یا ناخواه باعث تأثیرپذیری

از آن‌ها و حتی به صورت متقابل تأثیر گذاشتن بر آن‌ها می‌شود. در این صورت شخصیت فرد دائماً در معرض تغییر است. بسیاری از تحقیقات (رخشنده رو، رحمتی، محمدی) بر تأثیر زندگی خوابگاهی بر شخصیت دانشجویان اشاره کرده‌اند ولی بیشتر بر ابعاد مثبت آن تأکید داشته‌اند. تحقیق امین افتخار (۲۰۱۵) که با تمرکز بر ابعاد شخصیتی دانشجویان انجام شده نیز این موضوع را تأیید کرده که ارتباطات و تعاملات مختلف در خوابگاه باعث بهبود شخصیت آن‌ها می‌شود. این نشان می‌دهد که بی‌ثباتی شخصیتی به عنوان یک چالش زندگی دانشجویی نتیجه جدیدی در این تحقیق است و هدف پژوهشگر در این مفهوم بیشتر دلالت بر تغییر رفتار و دیدگاه‌های دانشجویان در مواجهه با افراد مختلف است.

کم بودن امکانات خوابگاهی یکی دیگر از چالش‌های زندگی دانشجویان دختر است که یافته‌های تحقیق، این را نشان داده است. بسیاری از تحقیقات پیشین بر نقش امکانات خوابگاهی در رشد فردی و اجتماعی دانشجویان صحنه گذاشته‌اند. در این میان تحقیقات سراج زاده و حبیب‌پور (۱۳۹۷) و الگاکانینا، فدوتوا و بولواکوا (۲۰۱۸) بیشتر از دیگران به مشکلات خوابگاهی به عنوان یک چالش اساسی برای دانشجویان اشاره و برخی دیگر هم به نبود امکانات برای گذران اوقات فراغت در خوابگاه به عنوان یک مشکل اشاره کرده‌اند.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که یکی دیگر از چالش‌های زندگی خوابگاهی، «فشارهای روحی - روانی» است. بیشتر تحقیقاتی که با تمرکز بر چالش‌های زندگی خوابگاهی انجام شده است، بر مشکلات عاطفی و ارتباطی دانشجویان اشاره کرده‌اند. در این میان تحقیق اخوان، پورقانع، علیپور، نادری شاد (۱۳۹۶)، بر یافته‌های تحقیق ما بیشتر مطابقت دارد.

یکی دیگر از چالش‌های زندگی خوابگاهی بر اساس یافته‌های این تحقیق «به حاشیه رفتن درس خواندن» است. یافته‌های این تحقیق با یافته‌های تحقیقات انجام شده توسط رحمتی، زراعت حرفه، علیپور و کاربخش زاده (۱۳۹۸) و اخوان، پورقانع، علیپور، نادری شاد (۲۰۱۸) مطابقت دارد. منتهی اخوان و همکارانش صرفاً از این منظر به افت تحصیلی پرداخته‌اند که دانشجویانی که احساس تنهایی و دوری از خانه را دارند، بر عملکرد تحصیلی‌شان تأثیر می‌گذارد. سایر تحقیقات اشاره‌ای به این چالش نداشته‌اند.

یکی دیگر از سؤالات اصلی این پژوهش این بود که مهم‌ترین فرصت‌های زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی برای دختران دانشجو چیست؟ یافته‌ها نشان می‌دهد که

زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی فرصت‌های متعددی هم برای دانشجویان به همراه دارد. در این پژوهش، دانشجویان در تجربه زیسته خود به فرصت‌هایی چون حس استقلال، تکامل شخصیت، کسب تجارب زندگی اجتماعی، خود مدیریت زندگی و تقویت روحیه همکاری اشاره داشته‌اند. این یافته‌ها با یافته‌های دیگر (محمدی (۱۴۰۱)، قهرمان رخشنده‌رو، رشید وش و لکوریج (۱۴۰۱)، رحمتی، زراعت حرفه، علیپور و کاربخش زاده (۱۳۹۸)، قدرتی و مقصودزاده (۱۳۹۸) و وآراسته‌فر و موسوی تازه آبادی (۱۳۹۳) مطابقت دارد.

علاوه بر این تحقیقان دیگری هم انجام شده که یافته‌های آن به صورت موردی با برخی از یافته‌های تحقیق ما در زمینه فرصت‌های زندگی خوابگاهی مطابقت دارد؛ مثلاً، نتایج تحقیق هس^۱ (۲۰۱۶) و براون^۲ (۲۰۰۷) نشان داده که محیط خوابگاه نقش مهمی در تقویت شبکه‌های اجتماعی دانشجویان دارد که برای موفقیت تحصیلی و پیشرفت شخصی آن‌ها ضروری است. همچنین، تحقیق داوید ویتیچ و دوروت^۳ (۲۰۲۳) نشان می‌دهد که جنبه‌های فیزیکی و اجتماعی زندگی خوابگاهی به‌طور قابل توجهی به خودکارآمدی، یکپارچگی اجتماعی و انگیزه تحصیلی دانشجویان کمک می‌کند. کانگلی^۴ (۲۰۲۱) هم در تحقیقی دیگر بر درک پویایی زندگی خوابگاهی، از طریق درگیری‌ها و صمیمیت‌های روابط اجتماعی تأکید داشته و آن را کلید بهینه‌سازی تجربیات دانشجویان و افزایش رضایت کلی آن‌ها از زندگی در دانشگاه می‌داند.

اگر نکته‌ای را به عنوان نتیجه نهایی از این تحقیق به بحث گذاشت، این است که فرهنگ خوابگاهی هرچند در درون خود فرصت‌ها و پیامدهای مثبتی را به همراه دارد؛ ولی چالش‌ها و ابعاد منفی آن در کشور ما بیشتر است. نمودار شماره یک که مدل پارادایمی این پژوهش را نشان می‌دهد، به وضوح بیانگر این واقعیت است. به هر حال مدیریت خوابگاه در کشور ما از اول به این شیوه نادرست بوده و هیچ برنامه‌ای برای این بخش از فرهنگ دانشگاهی ارائه نشده است. خوابگاه تنها یک چهاردیواری با امکانات حداقلی و برای خواب دانشجویان تهیه شده است. اینکه درون این چهاردیواری چه روابطی حاکم است و چه مشکلاتی وجود دارد، برای مسئولان دانشگاه مهم نیست. این شیوه مدیریت تا به امروز بوده و در کنار عوامل دیگر باعث زوال فرهنگ دانشگاهی و

کاهش کیفیت دانشگاه‌ها در ایران شده است. بر همین اساس است که فراستخواه از تعبیر «کسوف فرهنگ دانشگاهی» در ایران برای وضعیت پیش آمده استفاده می‌کند. از دیدگاه فراستخواه دانشگاه برای خود منطقی دارد، فرهنگ و رسالتی دارد؛ هویتی دارد، قواعدی نهاده دارد؛ هنجارهایی دارد؛ اگر چنین نباشد، گاه و بیگاه می‌شود. این همان مسئله‌ای است که در حال حاضر دانشگاه‌های ایران با آن مواجه هستند. از نظر پسندیده، احمدی و دهقان‌زاده فرهنگ دانشگاهی در ایران با شیب تندی در حال تغییر است؛ تغییری که نویدبخش تعالی علمی نیست، بلکه علاوه بر اینکه در برخی مؤلفه‌ها منزلت علم و انسان دانشگاهی را خدشه‌دار نموده، مانع از توسعه علمی کشور نیز شده است. بروز این مسئله نه تنها تحقق مأموریت و اهداف نهادهای علمی مانند دانشگاه را با چالش جدی مواجه کرده است، بلکه نقش هویت‌بخشی فرهنگ و همچنین انتظار از دانشگاه به منظور تأثیرگذاری در جامعه را نیز دچار اختلال کرده است (اصغری، ۱۳۹۹: ۸۷).

در نهایت می‌توان گفت یکی از اهداف نظام آموزش عالی، آماده کردن متخصصین نسل‌های مختلف برای کمک به توسعه کشور است. در این مسیر دانشجویان در محیط دانشگاه با شرایط خاص و پرتنشی مواجه هستند. مخصوصاً دانشجویان دانشگاهی که در خوابگاه زندگی می‌کنند، به‌طور مداوم شرایط زندگی فیزیکی و اجتماعی منحصربه‌فردی را تجربه می‌کنند. از این‌رو بررسی جنبه‌های مختلف زندگی جوانان دانشجو و نیز شرایطی که در آن فعالیت‌های دانشگاهی انجام می‌شود، بسیار حائز اهمیت است. بر اساس یافته‌های این تحقیق تجربه زندگی در خوابگاه دانشجویی برای دختران دانشجو همراه با چالش‌ها و هم فرصت‌های متعدد بوده است. یقیناً، تجربه دختران در مورد زندگی خوابگاهی، تحت تأثیر عوامل مختلفی چون تأثیرات فرهنگی-اجتماعی، تجربیات شخصی و سیاست‌های سازمانی شکل گرفته است و با یک تحقیق نمی‌توان همه این بسترها را مورد مطالعه قرار داد. آنچه در این زمینه می‌توان گفت، این است که دیدگاه زنان در مورد زندگی خوابگاهی چندوجهی است و تحت تأثیر ترکیبی از عوامل فردی، اجتماعی و نهادی است؛ اما مزیت اصلی این تحقیق با رویکرد پدیدارشناسی این است که فارغ از بررسی اینکه چه عواملی این تجربه را شکل داده است؛ درون‌مایه مشترک تجربیات آن‌ها را استخراج کرده است.

پیشنهادهای راهبردی و سیاستی

- سیاست‌گذاری در حوزه آموزش عالی تنها مبتنی بر سیاست‌ها و برنامه‌ریزی آموزشی صرف نباشد، بلکه برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی در دانشگاه‌ها مبتنی

بر تربیت دانشجویانی پویا و کارآمد برای آینده مدیریت کشور بایستی مکمل سیاست گذاری آموزشی باشد.

- برای ارتقای فرهنگ خوابگاهی، لازم است معاونت فرهنگی و دانشجویی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، ضمن تقویت ساختار کالبدی و فیزیکی خوابگاه‌های دانشجویی متناسب با جمعیت دانشجویی، توسعه اجتماعی و فرهنگی با برنامه‌ریزی متناسب برای ارتقای نشاط اجتماعی، غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجویان اقدام نمایند.
- کارشناسان و مدیران بخش مدیریت دانشجویی و خوابگاه‌های دانشجویی در دانشگاه باید ضمن برخورداری از تجربه زیسته خوابگاهی و آموزش فرهنگ خوابگاهی و جوانب متعدد خوابگاه دانشجویی، یک دوره آموزشی زندگی در خوابگاه را برای دانشجویان برگزار کنند تا به آن‌ها کمک کنند مهارت‌های اولیه مؤثر موردنیاز برای زندگی در خوابگاه را بیاموزند و برگزاری کارگاه‌های مهارتی، شغلی و حرفه‌ای را متناسب با علایق جمعیت دانشجویی برگزار کنند.
- در طراحی خوابگاه‌های دانشجویی استفاده از فضاهای اشتراکی به عنوان راه‌حلی برای معماری همدلانه استفاده شود، به این دلیل که طراحی این فضای جمعی برای حمایت از رشد اجتماعی دانشجویان مؤثر است و به آن‌ها امکان می‌دهد تجربیات، ایده‌ها و خلاقیت را با همدیگر به اشتراک بگذارند. خوابگاه‌های دانشجویی بایستی به صورت مجتمع‌های خوابگاهی با امکانات جانبی برای مطالعه، تفریح، ورزش و... احداث شود و معماری خوابگاه‌ها باید از طراحی چهاردیواری ساده عبور کرده و مبتنی بر معماری همدلانه باشد که هدف آن ایجاد محیطی است که به نیازهای اجتماعی دانشجویان توجه داشته باشد و به آن‌ها اهمیت دهد و میدان و فضای کافی همدلانه برای تعاملات اجتماعی خارج از اتاق را داشته باشد.
- دانشگاه‌ها باید با بهره‌گیری از تجارب سایر مراکز آموزش عالی در کشورهای توسعه‌یافته، ایجاد جامعه یادگیرنده را در برنامه‌های راهبردی خود، در خوابگاه‌ها در اولویت خاص قرار دهند.
- بازنگری در نظام مدیریت خوابگاهی با تعطیلی خوابگاه‌های خودگردان و استیجاری و جایگزینی مدیریت جامع چندجانبه به خوابگاه‌های دانشجویی و خروج از نگاه اتاق‌خوابی و اقتصادی به خوابگاه و بازگشت به کارکرد رفاهی،

فرهنگی و اجتماعی خوابگاه در گفتمان مدیریتی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی. فضای خوابگاه باید برای انجام فعالیت‌های مختلف اجتماعی ایدئال باشد تا دانشجویان مایل به بازگشت به محیط خوابگاه باشند، همچنین باید عواملی که باعث می‌شود فرد به‌سوی یادگیری برود ازجمله:

- مدیران دانشگاه باید محیط خوابگاه‌ها را برای اجرای برنامه‌های شاد و مثبت، افزایش انگیزش دانشجویان، برنامه‌های تفریحی متناسب با نیاز دانشجویان مهیا کنند و فضای خوابگاه باید طوری باشد که افراد مانند خانه خود احساس راحتی کنند، نیازهای فردی خود را برآورده کند.
- اتاق‌های خوابگاه‌های دانشجویی باید متناسب با نیازهای دانشجویان طراحی شود نه به‌عنوان محلی برای خواب.
- مدیریت خوابگاه دانشجویان باید از محدودیت‌های اجتماعی شدن و بازاری شدن عبور کند و خوابگاه دانشجویی را فرصتی واقعی برای ادغام فراغت، یادگیری و آموزش بداند.
- یک سیستم آموزشی کامل خوابگاهی را می‌توان با استفاده از تخصیص کارکنان، طراحی سازمانی و ترتیب فعالیت ایجاد کرد تا برای هر دانشجو فرصت‌هایی برای رشد و توسعه شخصی فراهم شود.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

ORCID

Afshar Kabiri • <https://orcid.org/0009-0002-9442-130X>

Jafar Ahmadi • <https://orcid.org/0009-0000-4900-8650>

منابع و مأخذ

- اصغری، فیروزه (۱۳۹۹). واکاوی فرهنگ دانشگاهی در مؤسسات آموزش عالی ایران بر اساس نظریه داده بنیاد. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران. ۱۳ (۴) ۸۵-۱۱۷. <https://doi.org/10.22035/jicr.2021.2494.2926>
- اخوان، مائده. پورقانع، پرند. علی پور، زهرا و نادری شاد، شایان (۱۳۹۶). بررسی ارتباط احساس غربت و افسردگی در دانشجویان ساکن خوابگاه. مجله سلامت و سالمندی خزر. ۲ (۲)، ۱۷-۲۵. <http://cjhaa.mubabol.ac.ir/article-1-52-fa.html>
- پروین، ستار (۱۳۹۵). چالش های زندگی دانشجویی در خوابگاه های خودگردان در شهر تهران (با تأکید بر آسیب های اجتماعی). بررسی مسائل اجتماعی ایران. ۷ (۲)، ۳۳۸-۳۱۱. DOI 10.22059/ijsp.2016.63800
- رشیدی، علیرضا (۱۳۸۹). نقش دانشگاه در توانمندسازی فرد و جامعه. ماهنامه مهندسی فرهنگی، ۵ (۴۹)، ۳۶-۴۶.
- رحمتی، عباس، زراعت حرفه، فهیمه، علی پور، فرحناز و کار بخش زاده، فاطمه (۱۳۹۸). تجارب دانشجویان دختر از سکونت در خوابگاه های دانشجویی: یک مطالعه کیفی. پژوهش های جامعه شناسی معاصر، ۸ (۱۴)، ۷۵-۹۷. DOI: 10.22084/csr.2019.20279.1723
- رخشنده رو، قهرمان، رشیدوش، وحید، منصور لکورج، محمدهادی (۱۳۹۹). کارکردهای نامناسب آشکار و پنهان خوابگاه دانشجویی: (مورد مطالعه، دانشگاه فرهنگیان). فصلنامه علمی جامعه شناسی سیاسی ایران، ۳ (۱۱)، ۳۵۴۱-۳۵۲۴. DOI/10.30510/psi.2023.393897.4307
- ذوالفقارزاده، محمدمهدی، امیری، علی نقی و زارعی متین، حسن (۱۳۹۰). کشف «فرهنگ دانشگاه»، واکاوی نظری و گونه شناختی مطالعات فرهنگ دانشگاه اندیشه مدیریت راهبردی، ۵ (۱)، ۴۵-۹۷. DOI: 10.30497/smt.2011.151
- زاهدی اصل، محمد (۱۳۸۸). اخلاق حرفه ای و فرهنگ در توسعه علمی تا توسعه ملی، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- سراج زاده، سیدحسن و حبیب پور، کریم (۱۳۹۷). کیفیت زندگی خوابگاهی دانشجویان دختر دانشگاه های دولتی ایران، فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۱ (۴)، ۱-۳۱. <https://doi.org/10.22035/jicr.2018.390>
- عباس پور، سمیه، عباسی اسفنجیر، علی اصغر و رحمانی فیروزجاه، علی (۱۴۰۱). تحلیلی بر سبک زندگی در خوابگاه های دانشجویی مطالعه موردی (دانشجویان ساکن در خوابگاه های دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی)، سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۶ (۲)، ۱۱۱-۱۲۲.
- عسکری دستجردی، زهرا و ربانی خوراسگانی، علی (۱۴۰۲). تجربه زیسته زنان در مراکز پشتیبانی از جنگ (مورد مطالعه: کارگاه خیاطی در دانشگاه اصفهان)، فصلنامه علمی مطالعات راهبردی فرهنگ، ۳ (۳)، ۴۳-۶۸. <https://doi.org/10.22083/scsj.2024.426953.1130>
- قاسمی، افسانه (۱۳۹۸). تجربه زیسته و ادراک شده دانشجویان از فرهنگ دانشگاهی (تحصیلات تکمیلی گروه علوم انسانی دانشگاه های تهران). جامعه شناسی نهادهای اجتماعی، ۶ (۱۳)، ۹۵-۱۲۶. DOI: 10.22080/ssi.2019.14466.1462

قدرتی، حسین؛ مقصودزاده، فاطمه (۱۳۹۸). بررسی تجربه زندگی خوابگاهی در میان دانشجویان دختر با تأکید بر مشکلات آن‌ها. *فصلنامه علمی آموزش عالی ایران*، ۱۱ (۲)، ۵۹-۸۳. 20.1001.1.20088000.1398.11.2.2.4

کرسول، جان (۱۳۹۴). *پویش کیفی و طرح پژوهش: انتخاب از میان پنج رویکرد*. ترجمه حسن دانایی‌فرد و حسین کاظمی، انتشارات صفار. تهران.

گودرزی، نجمه، قاسم‌پور، فاطمه و اعتمادی‌فرد، سیدمهدی (۱۳۹۸). چالش‌های زندگی خوابگاهی دانشجویان دختر در خوابگاه‌های دانشگاه‌های سراسری شهر تهران. *فصلنامه علوم اجتماعی*، ۲۶ (۸۴)، ۳۳-۵۹. <https://doi.org/10.22054/qjss.2019.44811.2139>

محمدی، محمود (۱۴۰۱). واکاوی تجربیات زیسته دانشجویان از زندگی در خوابگاه‌های دانشجویی (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان البرز). *فصلنامه توسعه حرفه‌ای معلم*، ۷ (۱)، ۳۵-۵۰. 20.1001.1.24765600.1401.7.1.3.3

محمدی، عباس، عزیزآبادی فراهانی، فاطمه، عامری شهرابی، محسن و قیومی، عباسعلی (۱۴۰۳). طراحی الگوی راهبردهای فرهنگی تحول نظام آموزش عالی مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب. *فصلنامه علمی مطالعات راهبردی فرهنگ* ۳ (۴) ۳۷-۷۴. <https://doi.org/10.22083/scsj.2024.440704.1141>

نعمتی، محمدعلی و کرمی‌پور، مجتبی (۱۳۹۳). بررسی چالش‌ها و راهکارهای تبدیل خوابگاه‌های دانشجویی دانشگاه علامه طباطبائی به جوامع کوچک یادگیری. *پژوهش‌های رهبری آموزشی*، ۱ (۱)، ۶۷-۹۶. <https://doi.org/10.22054/jrlat.2014.107>

یداللهی‌زاده، محمدجواد و قائمی نیک، محمدرضا (۱۴۰۲). عمل محسنانه: پدیدارشناسی کار (مطالعه موردی نهضت سوادآموزی مشهد). *فصلنامه علمی مطالعات راهبردی فرهنگ*، ۳ (۲)، ۲۱۳-۱۸۷. <https://doi.org/10.22083/scsj.2023.398613.1114>

Abbaspour, S., Abasi Esfajir, A. A., & Rahmani Firouzjah, A. (2022). An analysis of lifestyle in student dormitories: A case study of students residing in the dormitories of Kharazmi University. *Islamic Lifestyle with a Focus on Health*, 6(2), 111-122. [In Persian]

Akhavan M, Pourghane P, Alipour Z, Naderi SHad S. Study the relationship between homesickness and depression among dormitory students. *Cjhaa* 2017; 2 (2):17-25. [In Persian]

Asghari, F. (2020). An analysis of academic culture in higher education institutions in Iran based on grounded theory. *Iranian Cultural Research Quarterly*, 13(4), 85-117. [In Persian]

Askari Dashtgerdi, Z., & Rabani Khorasani, A. (2023). The lived experience of women in war support centers (case study: sewing workshop at Isfahan University). *Strategic Cultural Studies*, 3(3), 43-68. [In Persian]

Baha'addini Ardakani, R., & Helmi, F. (2019). Fundamental and influential factors in choosing the dormitory complex site for male art students. *Specialty Journal of Architecture and Construction*, 5(3), 71-85. [In Persian]

- Batara, O. A., & Orpia, C. (2022). Students' satisfaction on housing services: Basis of management plan in the new normal. *Journal of Education Review Provision*, 2(1), 7-16. DOI:<https://doi.org/10.55885/jerp.v2i1.144>
- Benítez-Restrepo, M. (2020). Academic Culture and Teaching-Learning in the Higher Education. A Review of Literature *Magis: Revista Internacional de Investigación en Educación*, 13, 1-23. <https://orcid.org/0000-0003-1744-6749>
- Beder, D., & Imamoglu, C. (2023). Correlates of dormitory satisfaction and differences involving social density and room locations. *Journal of Housing and the Built Environment*. Springer. DOI:10.1007/s10901-023-10040-2
- Brown, S. A., & Hildreth, K. (2007). A comparison of student social networks between students living in and out of living learning communities. *American Society for Engineering Education*, 12-21. DOI:10.18260/1-2--2858
- Davidovitch, N., & Dorot, R. (2023). On the relationship between a student association's endeavors to foster a social-academic climate on campus, students' self-efficacy, and academic motivation. *Education Sciences*, 13, 647. <https://doi.org/10.3390/educsci13070647>
- Ganina, O., Fedotova, V., & Bolshakova, N. (2018). Dynamics of students' opinions concerning problems in the hostel: A sociological analysis. *SHS Web of Conferences*, 55, 02014. DOI:10.1051/shsconf/20185502014
- Garrido, E. N. (2015). An experience da moradia estudantil universitária: Impacts sobre seus moradores. *Psychologies: Ciência e Profession*, 35, 726-739. <https://doi.org/10.1590/1982-37030001142014>
- Ghasemi, A. (2019). The lived and perceived experiences of students regarding university culture (post-graduate studies in humanities at Tehran universities). *Sociology of Social Institutions*, 6(13), 95-126. **[In Persian]**
- Ghodrati, H., & Maqsoodzadeh, F. (2019). Examining the dormitory life experience among female students with emphasis on their challenges. *Scientific Research Quarterly of Higher Education in Iran*, 11(2), 59-83. **[In Persian]**
- Ghodrzi, N., Ghasempour, F., & Etemadi Fard, S. M. (2019). Challenges of dormitory life for female students in public universities of Tehran. *Quarterly Journal of Social Sciences*, 26(84), 33-59. **[In Persian]**
- Guo, N., & Shang, Y. (2018). The analysis of the "micro-education" mode based on the dormitory cultural construction in new era. *Advances in Social Science Education and Humanities Research*, 286, 470-472. DOI:10.2991/seiem-18.2019.121
- Hess, W.D. (2016). Social capital and the academic experience in college residential learning communities.
- Iftikhar, A., & Ajmal, A. (2015). A qualitative study investigating the impact of hostel life. *International Journal of Emergency Mental Health and Human Resilience*, 17(2), 511-515. DOI:10.4172/1522-4821.1000204
- Jarvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2020). *Qualitative analysis: Eight approaches for the social sciences*. London: Sage.

- Kameli, M., Fakhri, M., & Mohammadi, M. (2016). Evaluating girls' students' dormitories with an emphasis on comfort and intimacy. *Ciencia e Natura*, 38(2), 803-813.
- Kangli, L. (2021). Conflict and integration: A qualitative study on the dormitory life experience of freshmen. *Teacher Education and Curriculum Studies*. DOI:10.11648/j.tecs.20210604.11
- Koroush, J. (2015). Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches (H. Dainai-Fard & H. Kazemi, Trans.). Safar Publications. **[In Persian]**
- Mohammadi, M. (2022). Analyzing the lived experiences of students in student dormitories (case study of students at Alborz University of Education). *Quarterly Journal of Teacher Professional Development*, 7(1), 35-50. **[In Persian]**
- Mohammadi, Abbas, Azizaabadi Farahani, Fatemeh, Amiri Shahabi, Mohsen, and Qiyoumi, Abbasali. (1403). Designing a Model of Cultural Strategies for the Transformation of the Higher Education System Based on the Second Step of the Revolution Statement. *Journal of Strategic Cultural Studies* 4(3), 37-74. **[In Persian]**
- Nemati, M.A & Karami Pour, M. (2014). Studying the Challenges and Strategies of the Conversion of Students Dormitory of Allameh Tabataba'i University into the Small Learning Communities. *Educational Leadership Research*, 1(1), 67-96. **[In Persian]**
- Parvin, S. (2017). Challenges of student life in self-managed dormitories in Tehran (with an emphasis on social harms). *Iranian Social Issues Review*, 7(2), 338-311. **[In Persian]**
- Rahmati, A., Zar'at-e-Honar, F., Ali Pour, F., & Karbakhsh Zadeh, F. (2019). Experiences of female students living in student dormitories: A qualitative study. *Contemporary Sociological Research*, 8(14), 75-97. **[In Persian]**
- Rakhshandehro, G., Rashidvash, V., & Mansour Lakoorj, M.H. (2020). Manifest and latent dysfunctions of student dormitories: (Case study Farhangian University). *Iranian Political Sociology Scientific Quarterly*, 3(11), 3541-3524. **[In Persian]**
- Rashidi, A. (2010). The role of universities in empowering individuals and communities. *Cultural Engineering Monthly*, 5(49), 36-46. **[In Persian]**
- Rahal, D., & Shaw, S.T. (2022). Impacts of the COVID-19 transition to remote instruction for university students. *Journal of Student Affairs Research and Practice*, 60(1), 108-122. 2022 Oct 5;60(1):108-122.
- Serajzadeh, S.H., & Habibpour, K. (2018). Quality of dormitory life for female students in public universities of Iran. *Quarterly Journal of Cultural Research in Iran*, 11(4), 1-31. **[In Persian]**
- Wei, W., & Chen, L. (2019). A survey of college student dormitory lifestyle and related management strategies. *Asian Education Studies*, 4(1), 1-9. DOI:10.20849/aes.v4i1.567
- Wu, L. (2016). Quantitative analysis modelling of college dormitory culture. *International Journal of Simulation: Systems Science & Technology*, 17(15), 7.1-7.6. DOI:10.5013/IJSSST.a.17.15.07
- Yadollahi-Zadeh, M.J., & Ghaemi Nik, M.R. (2023). Benevolent action: A phenomenology of work (a case study of the literacy movement in Mashhad). *Journal of Strategic Cultural Studies*, 3(2), 187-213. **[In Persian]**

- Zahdi Asl .M. (2009) Professional ethics and culture in scientific development to national development. Research Institute for Cultural and Social Studies.Ministry of Science.Research and Technology. **[In Persian]**
- Zolfaqarzadeh .M.M .Amiri .A.N.& Zarei Matin .H. (2011) Discovering the “University Culture”: A theoretical and typological analysis of university culture studies in strategic management. Thought5, 45-97,(1). **[In Persian]**

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

